

4 / 1991

Kielikeskusopettajien uusi täydennyskoulutusohjelma SILC Liisa Kurki-Suonio - Anna Mauranen - Tuija Nikko	1
Visual Analysis of Russian Sentence Structure Applied to Computer-Assisted Instruction Karen Renard	5
Bericht über das Seminar "Literatur im Fachbezogenen Unterricht Deutsch als Fremdsprache" Tuija Pakkala	11
Seminar / Workshop on the Evaluation of Oral Proficiency Ari Huhta	14
MIELIPIDE - OPINION	
Aine- ja kieliopintojen yhdistäminen lisää oppimismotivaatiota Liisa Yli-Ketola	16
KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY	
Miten kirjoitan tieteellisen artikkelin Management, Grundlagen der Unternehmensführung Konzepte, Funktionen, Praxisfälle	17 19
TIEDOTUKSIA - INFORMATION	
Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa	21
Nauhoitepalvelu tiedottaa	24
ENGLISH SUMMARY	46

ISSN 0358 - 2027
Jyväskopio
1991

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto

HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTO
OPISKELUKIRJASTO
4.2.1991

Kielikeskusuutisia Language Centre News

Julkaisija: Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä

Puh. 941 - 601 211 (vaihte)
Telefax 941 - 603 521

Vastaava toimittaja:
Editor-in-chief: Pirkko Muikku-Werner
puh. / tel. 941 - 603 529
E-mail: muikku@finjyu.bitnet

Toimittajat:
Editors: Minna-Riitta Luukka
(artikkelit, articles)
puh. / tel. 941 - 603 533
E-mail: luukka@finjyu.bitnet

Helena Valtanen
(ilmoitukset, kirjakatsaukset, reviews
editor)
puh. / tel. 941 - 603 542
E-mail: valtanen@finjyu.bitnet

Nimellä varustetut kirjoitukset edustavat kirjoittajien omaa näkökantaa.

Lehteen tarkoitetun materiaalin tulee olla toimituksessa ilmestymiskuukautta edeltävän kuun 15. päivään mennessä.

KIELIKESKUSOPETTAJIEN UUSI TÄYDENNYSKOULUTUSOHJELMA SILC*)

Liisa Kurki-Suonio, Anna Mauranen, Tuija Nikko

Kielikeskusopetus on muutosten edessä 1990-luvulla. Muutosten keskeisimpiä syitä ovat kansainvälistyminen ja korkeakoululaitoksen uudet kehityssuunnat. Kielikeskusten on pystyttävä palvelemaan uusia ryhmiä korkeakoulujen sisällä ja niiden ulkopuolella ja luomaan uusia opetusohjelmia.

Koululaitoksen muuttuessa opiskelijoiden kielitaitopohja muuttuu. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon osallistuvat tarvitsevat kielenopetusta. Vieraista kulttuureista tulevien opetus lisää tarvetta ymmärtää muita kulttuureita ja kulttuurienvälisen viestinnän ongelmia. Vieraskielisen opetuksen lisääntyessä kouluissa ja korkeakouluissa kielikeskusten on ajateltava toimintaansa uudelleen. Tutkintojen kielitaitovaatimuksissa lienee odotettavissa muutoksia asetus- ja tutkintosääntötasolla, esimerkiksi kielivalikoiman ja vaihtoehtojen lisääntyessä ja mm. kirjoitustaitojen opetuksen korostuessa. Samoin lisääntyvät tutkijoiden ja opettajien kielitaitotarpeet. Kielikeskusten sisäinen uudistuminen edellyttää jatkuvaa koulutusta ja valmiuksien kehittämistä mm. uusien kurssien suunnitteluun ja oppimateriaalien laatimiseen. Opettajien täydennyskoulutuksella on pyrittävä uusien haasteiden ennakointiin ja niihin vastaaminen.

Kielikeskusopettajien valtakunnallinen täydennyskoulutus kuuluu Jyväskylän yliopistosta annetun asetuksen (856/88) mukaan Korkeakoulujen kielikeskuksen (KKKK) keskeisiin tehtäväalueisiin. Kielikeskusten toiminnan alkuaikoina koulutus oli enimmäkseen kertaluontoista ja muodostui päivän parin pituisista tilaisuuksista, joissa käsiteltiin kielenopetuksen eri alueita. Kielikeskusopettajien koulutus-tarvetta selvitettiin täsmällisemmin 1980-luvun puolivälissä (ks. Löfman 1986) ja sen pohjalta opettajille alettiin suunnitella laajempaa ja systemaattisempaa täydennyskoulutusohjelmaa, jonka tuloksena

oli PILC-ohjelma (Programme of In-service Training for Language Centre Teachers). Ohjelmaa on järjestetty vuodesta 1986 alkaen. Viidennen kurssin päättyessä elokuussa 1991 sen on suorittanut kaikkiaan 116 kielikeskusten opettajaa (kielikeskusopettajia on kaikkiaan noin 450).

PILCin jatkamista sen alkuperäisessä muodossaan ei pidetä enää tarkoituksenmukaisena lähinnä siksi, että suuri osa kielikeskusten vakinaisista opettajista on jo osallistunut koulutukseen. PILCin suorittaneilta saatu erittäin myönteinen palaute (ks. Nordlund 1991) on kannustanut aloittamaan uuden täydennyskoulutusohjelman suunnittelun. Uusien suunnitelmien aloittamista ovat rohkaisseet myös kielikeskusten kommentit KKKK:n kehittämissuunnitelmasta. Niissä toivottiin yksimielisesti valtakunnallisen täydennyskoulutuksen jatkuvan. Uuden ohjelman työnimenä on SILC (Second Programme of In-service Training for Language Centre Teachers) ja sen suunnitellaan alkavan viimeistään vuoden 1992 alussa, mahdollisesti jo 1991 loppupuolella.

Käsitlemme seuraavassa uudistuksen perusteita sekä suunnitelmien nykyvaiheita toivoen samalla, että kielikeskusten johtajat ja opettajat käsittelevät niitä kokouksissaan ja antaisivat niistä palautetta. Esitämme artikkelin lopussa myös joitakin konkreettisia kysymyksiä, joihin toivomme vastauksia. Myös muualta kuin kielikeskuksista tuleva palaute otetaan mielihyvin vastaan.

PILC-täydennyskoulutusohjelma

PILC-ohjelmassa on järjestetty kaikkiaan viisi vuoden pituisia kursseja vuosina 1986-1991. Osanottajia on ollut yhteensä 116. Osanottajista 48 on ollut englannin opettajia, 36 ruotsin, 15 suomen, 11 saksan ja

*) An English version of the article will be sent to the language centres.

6 muiden kielten opettajia. Ohjelman suunnittelusta on vastannut KKKK:n asettama työryhmä, johon on kuulunut edustajia sekä paikallisista kielikeskuksesta että KKKK:sta. Ohjelman suunnitteluun ja toteutukseen ovat alusta alkaen osallistuneet myös Birminghamin yliopiston englannin kielen laitos ja the British Council sekä myöhemmin Tukholman yliopiston kaksikielisuuden tutkimuskeskus. Ohjelman pääasiallisesta rahoituksesta ovat vastanneet opetusministeriö, KKKK sekä osanottajat itse.

PILC-ohjelman tavoitteena on ollut välittää kielikeskusopettajan työssä tarpeellista uutta tutkimustietoa lähinnä soveltavan kielitieteen eri alueilta ja antaa osanottajille valmiuksia kehittää omaa työtään. Kukin kurssi on koostunut kolmesta viikon kestävästä seminaarista ja niiden välisistä opiskelujaksosta, jotka ovat muodostuneet erilaisista kirjallisista tehtävistä sekä kirjallisuuteen perehtymisestä. Seminaarien pääaiheita ovat olleet (1) kielen oppiminen, (2) puhutun ja kirjoitetun diskurssin tutkimus, (3) luokkahuonediskurssi, (4) opetusmenetelmät, (5) kielitaidon mittaaminen ja (6) tutkimusmenetelmät. Luentoja ja keskustelujen ohella työskentelymuotoina on käytetty runsaasti ryhmätöitä. (Ks. tarkemmin PILC-ohjelmasta Löfman 1989; Nordlund 1991.)

Keskeiset muutokset

Uuden täydennyskoulutusohjelman suunnittelu on perustunut neljään keskeiseen tekijään: (1) kielikeskusten tehtävien odotettavissa olevat muutokset, (2) kielikeskusopettajien nykyinen koulutustaso, (3) PILC-ohjelman palaute ja (4) aikuis-koulutuksen uudet suuntaukset. Suunnittelusta on toistaiseksi vastannut työryhmä Liisa Kurki-Suonio, Anna Mauranen ja Tuija Nikko, jotka ovat olleet mukana myös PILCin suunnittelussa. Uudet suunnitelmat perustuvat PILCistä saatujen kokemusten lisäksi koti- ja ulkomaisten asiantuntijoiden kanssa käytyihin keskusteluihin (mm. Viljo Kohonen, Liisa Löfman, Mike McCarthy, Charles Owen,

Kari Sajavaara, John Sinclair, Eija Ventola, Henry Widdowson, Anu Virkkunen).

Uusissa suunnitelmissa on pyritty hyödyntämään aikuiskoulutuksen viimeaikaisia suuntauksia. Vaikka PILCissä tavoiteltiin oman työn ongelmien tiedostamista ja valmiuksien kehittämistä, ulkoapäin annettava opetus oli ohjelmassa tämänhetkisten näkemysten mukaan liian keskeisessä asemassa. Tiedon lisäämisen tavoitteen asemasta olisi täydennyskoulutuksen tavoitteena oltava omasta työstä ohjautuva tietoinen oppiminen ja työn kehittäminen. Se edellyttää mm. koulutukseen osallistuvien aktiivista osallistumista jo koulutuksen suunnitteluun, opetuksen kehittämistä paikallisissa tukiryhmissä ja koulutuksen tuloksellisuuden systemaattista seuranta. Viimeksi mainittu jäi PILCissä, kuten yleensä täydennyskoulutuksessa, enimmäkseen osanottajien omalle vastuulle. Näin ei mielestämme saisi enää uudessa ohjelmassa olla, vaan koulutukseen olisi liitettävä seuranta (esim. raportointia, seurantatöitä, päiväkirjan pitoa), jonka perusteella sekä osanottajat itse että koulutuksen järjestäjät voisivat arvioida, millaisia muutoksia koulutuksella on saatu aikaan ja kuinka pysyviä muutokset ovat.

Myös ohjelman rakennetta halutaan muuttaa. Kun osanottajat aikaisemmin sitoutuivat ohjelmaan koko vuodeksi, uusi ohjelma koostuu itsenäisistä moduuleista, joiden suorittaminen ei välttämättä edellytä sitoutumista koko ohjelmaan. Tällä tavalla kukin voi suorittaa vain haluamansa moduulit ja näin voidaan myös tavoittaa useampia opettajia. Kun jokainen moduuli on itsenäinen kokonaisuus, on myös kielivalikoiman monipuolistaminen helpommin toteutettavissa kuin PILCissä.

SILC-täydennyskoulutusohjelma

Tavoitteet

Koulutuksen sisällöllisenä tavoitteena on antaa aineksia kielikeskusten opetuksen ja niissä tehtävän tutkimuksen kehittämiseksi. Toiminnallisena tavoitteena on saada

pyrkimys, joka ohjautuu omasta opetustyöstä. Koulutuksen välineellisenä tavoitteena on mahdollisuus muodollisen pätevyyden lisäämiseen diplomien ja moduulien jatkokoulutuskelpoisuuden ansiosta.

Kohderyhmä

Kohderyhmän ydinjoukon muodostavat kielikeskusopettajat - sekä PILC-kurssin suorittaneet että uudet osanottajat. Koulutuksen suunnittelu perustuu ensisijaisesti heidän tarpeisiinsa ja he ovat etusijalla osanottajia valittaessa. Kohderyhmää laajennetaan kuitenkin siten, että koulutukseen otetaan myös muita, erityisesti korkeakoulutasolla työskenteleviä tai sille aikovia kieliaineissa tutkintonsa suorittaneita, joilla on vähintään kahden vuoden opetuskokemus. Kurseille voidaan myös hyväksyä muissa koulumuodoissa toimivia erityisalojen kieltenopettajia tai muita (esim. soomea vieraana kielinä opettavia), joiden koulutus ja työkokemus ovat soveltuvia.

Moduulirakenne

Koko ohjelma on kolmen vuoden mittainen ja koostuu 6-9 moduulista (2-3 moduulia vuodessa). Moduulien tavoitteet ja sisällöt määräytyvät edellä mainituista tavoitteista. Osa moduuleista on tutkimuspainotteisia, osa välittömästi opetuksen kehittämiseen tähtäviä. Kukin moduuli on itsenäinen kokonaisuus, joten osanottajat voivat suorittaa niitä valintansa mukaan. Moduulit voivat olla hyvin erilaisia ja eri mittaisia, kaikki mitoitetaan kuitenkin jatkotutkintoihin kelpaaviksi opintoviikoiksi (2-4 ov). Opintoviikot määräytyvät moduulien laajuuden ja vaa-tiivisuuden perusteella; ainakin laajimpiin sisältyy yleensä kirjallinen loppuyö. Osanottajat voivat halutessaan suorittaa vaikka vain yhden moduulin ja saada siitä erikseen todistuksen. Useampi osakokonaisuus (esim. viisi tai kuusi kolmen vuoden aikana suoritettua vapaasti valittua moduulia) oikeuttaa loppudiplomiin.

Moduulien suunnittelu ja seuranta

Moduulit muistuttavat PILCin seminaareja sikäli, että niihin liittyy etukätes-lukemista, seminaareja ja omatoimista työskentelyä. Rakenne on kuitenkin va-paampi kuin PILCissä eikä työskentely

painotu yhtä paljon seminaariosuuksiin. Esimerkiksi opetuksen kehittämistä koskeva moduuli voi koostua alku- ja loppuseminaareista, jotka ovat parin päivän mittaisia sekä niiden välille ajoit-tuvasta omatoimisesta työskentelystä kollegoiden kanssa omassa kielikeskusk-sessa. Jossakin tutkimuspainotteisessa moduulissa taas voi olla pidempiä yhteisiä valtakunnallisia tilaisuuksia. Kielikeskus-ten opettajilla on moduulien suunnittelussa aktiivinen osuus. Moduulit järjestetään aina yhdessä jonkin kielikeskuksen kanssa, jonka opettajat osallistuvat moduulin suunnitteluun yhdessä koko ohjel-man suunnitteluryhmän kanssa. Vaikka suunnitteluvastuu onkin jonkin tietyn kielikeskuksen opettajilla, moduuli on tarkoitettu kaikkien kielikeskusten opet-tajille. Suunnitteluun osallistuvan kieli-keskuksen opettajat valitsevat moduulin aiheen oman kiinnostuksensa tai jonkin omassa työssään kokemansa ongelman perusteella. Koko ohjelman suunnittelu-ryhmä pohtii yhdessä opettajien kanssa, millaisia aineksia (kirjallisuutta, työsken-telymuotoja, seurantatehtäviä) ja millais-ten asiantuntijoiden panosta moduuliin voitaisiin sisällyttää. Sisältöjen ja vaadi-tujen suoritusten tason arviointiin käyte-tään koti- ja ulkomaisia asiantuntijoita (joissakin moduuleissa voi olla eri kielisiä luennoitsijoita, esim. yksi saksan- ja yksi ruotsinkielinen tai yksi suomen- ja yksi englanninkielinen). Koulutuksen seuranta tapahtuu sekä valtakunnallisten kokountu-misten yhteydessä että paikallisissa koulu-tukseen osallistuvista opettajista koostu-vista 2-4 hengen tukiryhmissä.

Työnjako

SILC-ohjelman suunnittelun ja järjestely-jen päävastuu on KKKK:lla. Ohjelmasta vastaa KKKK:n johtajan asettama johto-ryhmä, johon kuuluu kielikeskusten ja KKKK:n edustajia (paikallisten kielikes-kusten edustajia ainakin kaikista moduu-leja järjestävistä kielikeskuksista). Kus-takin moduulista vastaa sen oma suunnit-teluryhmä, joka muodostuu paikallisen kielikeskuksen valitsemista suunnitteli-joista täydennettynä joillakin johtoryhmän jäsenillä. Suunnitteluryhmän vastuulla on myös moduulin käytännön järjestelyt (ilmoittelu, ilmoittautumiset, kirjeenvaihto

(ilmoittelu, ilmoittautumiset, kirjeenvaihto osanottajien kanssa jne). Johtoryhmä avustaa moduulin suunnitteluryhmää mm. huolehtimalla asiantuntijoiden etsimisestä sekä luennoitsijoiksi että moduulien seurantaan.

Rahoitus

Jokaiselle moduulille määrätään erikseen osallistumismaksu, joka kattaa siitä aiheutuvat kustannukset. KKKK osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan luentopalkkioiden maksamiseen ja anoo avustuksia ulkomaisten luennoitsijoiden matkakulujen korvaamiseen. KKKK vastaa myös johtoryhmän matka- ym. kustannuksista sekä yksittäisten moduulien suunnitteluryhmien kokousmatkoista aiheutuvista kustannuksista. KKKK ei sen sijaan maksa opettajille palkkioita moduulin suunnitteluryhmään osallistumisesta eikä korvaa kielikeskuksille mooduulin järjestämisestä mahdollisesti aiheutuvia ylimääräisiä postitus-, puhelin- tai monistuskuluja, jotka katetaan osallistumismaksulla. Kustannussyistä valtakunnalliset kokoontumiset suositellaan järjestettäväksi yliopistojen tutkimusasemilla tai vastaavilla.

Esimerkkejä mahdollisista uusista moduuleista:

Aikaisempien aiheiden lisäksi (ks. s. 2) uuteen ohjelmaan voisi sisältyä seuraavia aiheita käsitteleviä moduuleja:

- 1) Kielikeskusopetuksen suunnittelu ja kurssien uudelleenorganisointi Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa suunnitellaan parhaillaan koko opetuksen uudelleen organisoimista. Ehdotamme siksi, että kielikeskus suunnittelisi SILC-ohjelmaan moduulin, joka liittyisi opetuksen suunnitteluun ja uudelleen organisointiin. Suunnitteluryhmän tehtävänä olisi esimerkiksi täsmentää seikat, joihin halutaan muutosta ja pohtia, millaista tietoa ja asiantuntija-apua tarvitaan muutosten toteuttaminen edellyttää. Suunnitelmien pohjalta toteutetaan moduuli, jonka suorittamiseen osallistuisi myös muiden kielikeskusten opettajia.

Muita mahdollisia uusia aiheita:

- 2) Kansainvälisten vaihto-ohjelmien edellyttäminen valmiuksien huomioiminen

opetuksessa (esim. vieraalla kielellä kirjoittaminen)

- 3) Äidinkielen ja vieraan kielen viestintätaitojen integrointi kielikeskusopetuksessa
- 4) Opetuksen uusien suuntauksien soveltuminen kielikeskuksiin (esim. yhteistoiminnallinen oppiminen)
- 5) Kulttuurien tuntemuksen sisällyttäminen kielikeskusopetukseen

Palautepyyntö

Toivomme, että kielikeskuksissa tutustutaisiin edellä esitettyihin suunnitelmiin ja kommentoitaisiin niitä. Pyydämme lisäksi vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- (1) Millaiseen tärkeysjärjestykseen asettaisitte moduuliehdotuksemme (sekä vanhat että uudet)?
- (2) Mitä muita moduuleita SILC-ohjelmaan voisi mielestänne sisältyä?
- (3) Minkä moduulin suunnitteluun teidän kielikeskuksenne voisi mahdollisesti osallistua?

Koska kielikeskusten johtajat käsittelevät SILC-suunnitelmia kielikeskuspäivien yhteydessä (19. - 20.4.) pidettävässä kokouksessa, olisi mielestämme hyvä, jos suunnitelmia olisi ehditty käsitellä kielikeskuksissa ennen sitä. Toivomme joka tapauksessa kielikeskusten toimittavan palautteensa viimeistään huhtikuun loppuun mennessä Korkeakoulujen kielikeskuksen johtajalle.

Kirjallisuutta

- Löfman, L. 1986. Kielikeskusopettajan ammattikuva ja koulutustarve. Jyväskylän yliopisto. Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja 26.
- Löfman, L. 1989. The in-service teacher education programme for LSP teachers in Finland: its planning, implementation and evaluation. Paper presented at the 1987 LSP symposium in Vaasa, Finland and published in Laurén, C. & M. Nordman (eds.), From office to school. Cleveland: Multilingual Matters.
- Nordlund, J. 1991. In-service training: A twelve-month programme for language centre teachers in Finland. University of Jyväskylä. Reports from the Language Centre for Finnish Universities 39.

VISUAL ANALYSIS OF RUSSIAN SENTENCE STRUCTURE APPLIED TO COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION

Karen Renard
Université de Savoie

Abstract

This paper presents a method of visual analysis based on the French linguist Lucien TESNIERE's syntactic theory. Tesnière's diagram, the "stemma", has been adapted to illustrate the Russian case system and sentence structure with a view to setting out a program for computer-assisted instruction. The method consists of two programs, one which contains examples and a series of exercises intended for analysis and parsing, as well as an open system allowing the instructor to enter exercises in parsing and in producing sentences.

Introduction

Computer-assisted instruction has become an important feature of teaching in many countries, partly because of its psychological influence on the learners, as well as on the instructor, partly because it involves a refreshing change in teaching methods. On the first point, it has become clear that computer-assisted instruction makes most learners change. Everyone can work as quickly or as slowly as he or she wants to; nobody is forced to follow the rhythm decided by the teacher or by the majority of a class. If the program is good, the instructor need not interfere at all; in front of the computer you are at the same time a student and your own teacher, making discoveries and acting, and you may be learning complicated skills with the impression of playing a game. Whereas the learner discovers a feeling of independence and liberty, the instructor, on the other hand losing the monopoly of knowledge, becomes more like an advisor, or may be seen as a computer-

technician. As a result the opposition between teacher and learner very often decreases or even disappears. As to the second point, computer-assisted instruction introduces so many new aspects to teaching that it is impossible to list them all. Each subject makes use of the various possibilities a program can offer. There are, however, some common points; for instance many programs are based on visual representations which make it easier to understand difficult or very abstract problems.

When the French government in 1985 decided to distribute computers to all French schools - elementary schools as well as high schools - I worked out a program for studying French Sentence Structure, based on a very simple, but clear and logical system of symbols. It has been sold in my University's name, the "UNIVERSITÉ DE SAVOIE", and seems to give satisfaction in the many French schools where it is used at the moment. In connection with my courses in General Linguistics, I have also shown my students and colleagues how they can adapt different linguistic theories using visual representations, in order to prepare programs for computer-assisted learning of foreign languages. The system of visual analysis introduced by the French linguist Lucien TESNIERE has shown itself to be particularly well suited to illustrate case-structured languages such as Latin and ancient Greek, but also modern languages like Russian and Arabic. Worked out before his death in 1954, but only published in 1959, TESNIERE's book "ELEMENTS DE SYNTAXE STRUCTURALE" (Elements of Structural Syntax) ¹⁾ became known in Europe at the same time as HARRIS's distributional theory and CHOMSKY's

transformational generative grammar. From a linguistico-historical point of view it is interesting to note that TESNIERE, long before HARRIS and CHOMSKY, made us a diagrams as well as symbols, and based his theory on the idea of transformation, which he calls "translation" 2).

Based on TESNIERE's syntactic theory and, according to the particular structure of a Slavic language, using his diagram, called a "stemma" 3), I have developed a project for computer-assisted instruction of Russian. The purpose of the program is to show the construction of the Russian case system and sentence structure and to help the learner to distinguish between the different groups of words, to understand their function and the way they are related to each other. It can be used to complement traditional teaching or - together with an audio-visual source - as an independent study program.

TESNIERE's diagram as a visual representation of the Russian case system and sentence structure

The principles of this visual representation are very simple. TESNIERE's diagram, the "stemma", is a graphic expression of the sentence structure which appears as a hierarchy of connexions. At the top of the diagram is the VERB of the main clause, which is the pivotal point of the sentence. The verb thus dominates all the other groups. Immediately underneath the verb, we find what TESNIERE calls the "actants" 4), i.e. the main functions depending directly of the verb and without which the sentence would have a different meaning or would be agrammatical. There is a limited number of "actants", whereas there may be many "circonstants" 4). These are non-essential groups or elements, which can be omitted without modifying the grammatical structure of the utterance.

The diagram I have adapted to illustrate the Russian case system and sentence structure appears as below:

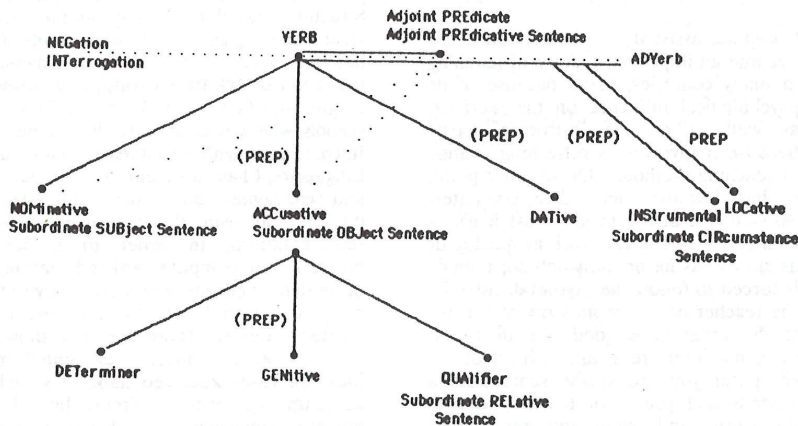

Figure 1.

As in TESNIERE's "stemma", the verb dominates the three main cases which are closely connected to the action; these groups, going from left to right, are placed at a second level:

- the NOMINATIVE diagonally to the left,
- the ACCUSATIVE vertically underneath the verb,
- the DATIVE diagonally to the right.

The two cases specifying in which circumstances the action takes place, the INSTRUMENTAL and the LOCATIVE, appear at the same second level, but to one side of the diagram representing the relationship between action and actors. In fact, these two case categories do not just complete the verb, but are sentence modifiers.

In each case-marked group, only the main word, usually a noun, is directly connected with the verb. Underneath the main item, at a third level, are placed

DETERMINERS and QUALIFYING EXPANSIONS which may show redundant marks of case, gender and number. Thus, dominated by the noun, we find:

- DETERMINATIVE ADJECTIVES placed to the left,
- the GENITIVE constructions vertically underneath the noun,
- the QUALIFYING EXPANSIONS to the right.

All case-marked functions are specified by a node: •

Not case-marked items, such as sentence modifying adverbs, elements of negation or interrogation, are not specified by a node. They may be connected to the main diagram by dotted lines symbolizing a loose relationship.

Elements acting as connecting links, such as prepositions, conjunctions or relative pronouns, appear beside the line that unites two nodes, often two case-marked items.

Собака даёт лапу девочке.
(the dog gives [its] paw to the little girl)

Figure 2.

Мы с сестрой Катей гуляли в лесу.
(with [my] sister Katja, we went for a walk in the forest)

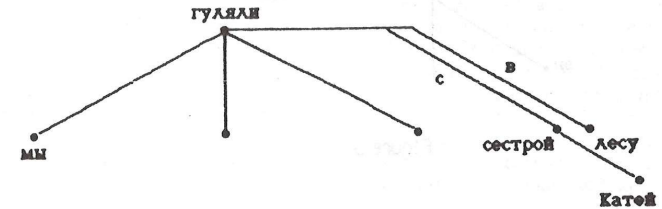
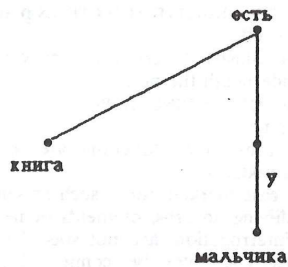

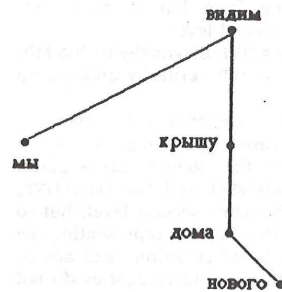
Figure 3.

У мальчика есть книга.
(the boy has a book)

а

Мы видим крышу нового дома.
(we [can] see the roof of the new house)

б

Figure 4.

Subordinate clauses will appear, according to their functional role in the sentence:

- a RELATIVE CLAUSE in the position of the qualifiers,
- a CONJUNCTIONAL NOUN CLAUSE can be either:
a direct object clause figuring in the position of the accusative,

a subject clause in the position of the nominative, or may appear as an adjunct predicative clause,
- a conjunctive clause indicating a circumstance in the position of the instrumental or the locative.

Человек, которого вы видите там - мой отец.
(the man whom you [can] see over there [is] my father)

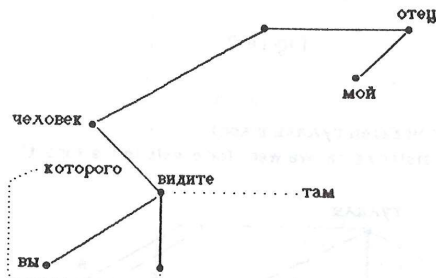

Figure 5.

Она думает, что вы можете найти ей место, потому что хорошо знаете город.
(she thinks that you can find her a job because you know the town well)

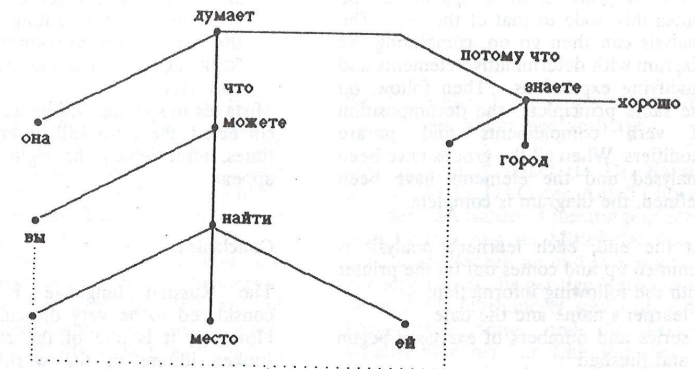

Figure 6.

Project for computer-assisted instruction program of Russian

After having explained how TESNIERE's diagram can be used to illustrate the Russian case system and sentence structure, I shall show how the program for computer-assisted instruction is intended to work. The method will consist of two programs, one for the instructor, one for the learner. The first one will contain partly a series of structures set out with examples and exercises, partly an open system giving the instructor a possibility to enter and code sentences himself. The learner's program offers examples and exercises for analysing as well for producing sentences.

The screen is divided into three parts: In the upper part are set out, on one line, all the grammatical items which the learner has to select.

Underneath there may be an example and the corresponding diagram, or a sentence to analyse under which the diagram is to be constructed and completed with all the items fitting the appropriate positions.

The bottom of the screen is reserved for commands, questions, explanations, corrections and translations. In fact, when the student has finished analysing a sentence, he/she is invited to suggest a translation, after which the program shows the author's translation.

The material is divided into series, each containing two examples and ten exercises. Each series introduces one or two new aspects of grammar, beginning with rather simple structures, and finishing with more complex sentences. The parsing program shows a first example, breaking down syntactic groups, explaining their function and constructing the corresponding diagram. After the presentation of a second example, the learner is invited to construct the diagram illustrating each sentence in the series of exercises. The learner must first recognize the main verb, pointing out its first and last letter. He may be asked questions about the verb-morphology. If he does this correctly, the verb and the corresponding node will appear on the screen. He proceeds in the same way to recognize the different functions, starting

by pointing out the first and the last letter of the group acting as a subject. By answering questions, he will indicate the main word of the group, its case, gender and number. When the node and the corresponding word appear, a line unites this node to that of the verb. The analysis can then go on, completing the diagram with determinative elements and qualifying expansions. Then follow, on the same principles, the decomposition of verb complements and phrase modifiers. When all the groups have been analysed and the elements have been defined, the diagram is complete.

At the end, each learner's analysis is summed up and comes out on the printer with the following information:

- learner's name and the date
- series and numbers of exercises begun and finished
- learner's translation
- number of errors (choice of case, case-marks, place in the diagram, etc.).

After being trained to do the analysis and the parsing, it is vital to follow this up with exercises in producing sentences. A diagram, without items, and a list of vocabulary appear on the screen. From this material the learner is invited to create sentences. He can also build up a diagram and choose the right places for the different items which must be provided with the right case marks.

A special strategy has been developed in order to encourage active self-correction and constructive thought about language structure:

If the learner should choose a wrong case or case mark:

- 1) the program will first let him/her think carefully for a moment saying: "CAREFUL - THINK AGAIN!"
- 2) If he makes a mistake again, an example will appear with the corresponding diagram, so that he can compare the structures and deduce what to do.
- 3) If he still makes an error, the example will be shown again - but this time the place in the diagram and the corresponding case mark will

appear in red colours (or with dotted marks) accompanied by a short explanation of why this is the right thing to do.

- 4) If the learner has still not understood what he is supposed to do, and goes on misrepresenting a function, the program will announce: "CORRECTION" and the error will be corrected.

Mistakes in spelling will be automatically corrected, the error will be erased three times, after which the right letter will appear.

Conclusion

The Russian language is generally considered to be very difficult to learn. However, it is one of the most widely spoken idioms in the world, and the second most important scientific language. Apart from these facts, the specific structure of Russian, like that of Latin, contributes to the development of logical thinking. Thanks to the diagram, the observation of the accessible surface structures may develop a better understanding of the semantic deep structures. The principle of visual analysis based on a functional distribution of case-marked groups, applied to computer-assisted instruction, brings out not only the syntactical function of each group or element and the special marks characterizing its place in the diagram, but also the relationship between the different parts of the sentence. The method will help the learner to memorize and to master the structures better, but it can also be a means of developing his linguistico-logical thinking.

References

- 1) TESNIERE, Lucien (1959). *Eléments de Syntaxe Structurale*, (E.S.S.), Paris, Klincksieck, Ed. 1966 (670 p).
- 2) E.S.S. pp. 80-83; pp. 361-387
- 3) E.S.S. p. 15 4) E.S.S. pp. 102-108

Contact address:
Karen RENARD
Faculté des Lettres
Université de Savoie
B.P. 1104 73370 CHAMBERY France

BERICHT ÜBER DAS SEMINAR "LITERATUR IM FACHBEZOGENEN UNTERRICHT DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE" VOM 2. BIS 12. JANUAR IN LÜBECK

Tuija Pakkala
Vaasan yliopisto, Kielten laitos

In der ersten Woche des neuen Jahres 1991 versammelten sich 10 finnische und 5 litauische DeutschlehrerInnen und StudentInnen als Gäste der Deutschen Auslandsgesellschaft (DAG) in Lübeck, um sich in das Thema "Literatur im fachbezogenen Unterricht Deutsch als Fremdsprache" zu vertiefen und die Kultur Deutschlands besser kennenzulernen. Die finnischen LehrerInnen und StudentInnen hatten auch die Möglichkeit, sich mit litauischen Kolleginnen, und durch sie, mit dem Leben im heutigen Litauen bekanntzumachen. Unser Gastgeber war Dr. Karsten Jessen, der durch seine Pfeife, seinen norddeutschen Humor, seine Gastfreundlichkeit und durch seine unzählbaren Bemühungen um uns noch lange in unserer Erinnerung bleiben wird. Alle TeilnehmerInnen waren in besten privaten Häusern der Stadt Lübeck untergebracht und konnten deutsche Gastfreundlichkeit genießen.

Der erste Tag in Lübeck wurde mit einer äußerst interessanten Stadtführung unter literarischen Gesichtspunkten eingeleitet. Unter der sachkundigen Leitung von Prof. Dr. Anneliese Kieseritzky wurde das Hauptgewicht auf die Wirkung gelegt, die die Lübecker Autoren *Thomas Mann* und *Emanuel Geibel* im 19. und 20. Jahrhundert auf die Stadt Lübeck und ihre Bewohner ausgeübt haben. Insbesondere durch Zitate aus dem Roman *Buddenbrooks* von Thomas Mann wurde deutlich, wie der Autor seine Heimatstadt in seinen Geschichten abgebildet hat. Was die schöne Baukunst der Stadt Lübeck betrifft, sind *Holstentor*, *Marienkirche*, *Dom* und *Rathaus* Beispiele

für ihre vielen Details, die interessante Geschichten hinter sich verbergen.

Am Nachmittag erläuterte Dr. Karsten Jessen von der DAG den Anteil Lübecks an der deutschen Literaturgeschichte. Sein Beitrag fing im Mittelalter und in der frühen Neuzeit an und kam über den Niedergang und die geistige Verödung im 16. und 17. Jahrhundert sowie über den bürgerlichen Salon und die Freundschaftskultur bis zur Literatur des 19. und 20. Jahrhunderts. Die Zuhörer konnten interessante Geschichten sowohl über einen der wichtigsten Kochbuchautoren, *Friedrich von Rumohr*, als auch über eine in ihrer Zeit ungewöhnliche, willensstarke Frau aus Lübeck, *Ida Boy-Ed*, erfahren. Jedem wurde klar, daß die Lübecker Autoren eine bedeutende Rolle in der Geschichte der deutschen Literatur spielen, obwohl der Anteil im 20. Jahrhundert zu sinken scheint.

Am späten Nachmittag stellte Lektor Ewald Reuter aus Tampere den berühmten Filmregisseur und Drehbuchautor, *Rainer Werner Fassbinder*, und seinen Film *Die Sehnsucht der Veronika Voss* dem Publikum vor. Einleitend wurden verschiedene Filmtypen, wie Kriminalfilme, Liebesfilme usw. sowie ihre Charakterika und ihr typischer Handlungsverlauf diskutiert. Der Abend wurde mit der Aufführung des Films beendet und am nächsten Tag beschäftigten sich die SeminarteilnehmerInnen in kleineren Arbeitsgruppen mit den Implikationen der Filme im Unterricht Deutsch als Fremdsprache.

Die erste Sitzung am Freitag morgen eröffnete Dr. Andreas Kelletat aus Vaasa mit seinem Vortrag *Deutsch-finnische Literaturbeziehungen*, wobei er sich hauptsächlich auf die deutsche Literatur in finnischer Übersetzung oder umgekehrt konzentrierte. Am Nachmittag fuhr Dr. Kelletat mit dem Thema Lyrik und ihrer Interpretation fort. Als Beispiel wurde ein interessantes, aber schwieriges Gedicht von *Manfred Peter Hein* angeführt, dessen Symbolik auch näher besprochen wurde.

Nach dem Wochenende, das jeder nach eigenen Interessen verbringen konnte, ging das Programm am Montag morgen mit dem Thema *Werbung, Literatur und interkulturelle Kommunikation* weiter. Als Referent hatte die DAG M.A. René Keller aus München eingeladen, der selbst sowohl in der Theorie als auch in der Praxis mit Werbung zu tun hat. In seinem Beitrag ging es insbesondere um die Sprache der Werbung, in der z.B. zwischen den alten und den neuen Bundesländern noch erhebliche Unterschiede gibt (vgl. Jahresendflügler - Weihnachtengel, Stäbchenkartoffel - Pommes Frites). Was die Botschaft bzw. die Mitteilung der Werbeanzeige betrifft, hält Keller vor allem die richtige Argumentation sowohl bezüglich der Reihenfolge und der Typen der Argumentationsformen für wichtig. Im Hinblick auf das Text-Bild-Verhältnis stellte Keller fest, daß unsere westliche Kultur immer sprachloser wird, obwohl das Bild immer nur Diener des Wortes sein kann. Statt dem älteren Terminus *global* ist heutzutage die Rede von dem Begriff *glocal* (= plan global, act local), was auch in der interkulturellen Kommunikation zu berücksichtigen ist. In diesem Zusammenhang kritisierte Keller den Versuch 15 europäischer Institute, eine interkulturelle Typologie von Verbrauchern zu gestalten (sog. *Euro-styles*). Der Dienstag und der Mittwoch waren für exemplarische Feldstudien des Projekts "Deutsch-finnische Kulturunter-

schiede in der Wirtschaftskommunikation" in Hamburg und Lübeck reserviert. Die eine Teilgruppe machte Interviews mit deutschen Geschäftsleuten und Managern zur Bedeutung der literarischen Kenntnisse im internationalen Handel und die andere Teilgruppe führte Gespräche in Werbeagenturen über das Thema "Text-Bild-Verhältnis".

Die zwei letzten Tage in Lübeck wurden völlig der Literatur gewidmet. Donnerstag morgen konnten wir den jungen Krimi-Autor, Robert Brack, und besonders sein Buch *Die siebte Hölle* aus einer Trilogie (zusammen mit *Blauer Mohn* und *Die Spur des Raben*) kennenlernen. Brack erläuterte weiter die deutsche Kriminalliteratur, die er vom Stil her als präzise, einfach und knapp bezeichnete. Das Thema paßte gut zu unserem Seminar, da die deutsche Kriminalliteratur dieses Jahr ihr 25. Jubiläum feiert (*Hans-Jörg Martin* legte den ersten Krimi-Roman vor 25 Jahren vor).

Am Nachmittag stellte Dr. Jessen Neuerscheinungen der deutschsprachigen Literatur vor. Da es in der ehemaligen Bundesrepublik etwa 2300 Verlage, 89000 Neuerscheinungen pro Jahr und etwa 1000 Taschenbuchtitel im Monat gab, konnte er uns natürlich nur mit einem Bruchteil der ganzen Auswahl bekannt machen. In seinem Beitrag behandelte er sowohl Prosa als auch Lyrik, Frauen- und Männerliteratur, Kriegsromane, realistische und phantastische Romane, und jeder konnte eine Liste von interessanter deutscher, schweizerischer oder österreichischer Neuliteratur erstellen. Als Namen könnten hier z.B. *Kurt Guggenheim* (Schweiz), *Gert Hofmann*, *Ulla Hahn* und *Klaus Hoffer* (Österreich) erwähnt werden.

Am letzten Seminartag wurde unter Leitung von Prof. Dr. Rolf Ehnert aus Bielefeld auf die Thematik *Literatur im*

Fremdsprachenunterricht eingegangen. Sein Ausgangspunkt in der Betrachtung des Themas war die veränderte Situation in der Welt und die Toleranz, die in der heutigen sowohl intra- als auch interkulturellen Kommunikation immer notwendiger wird. In der Fremdsprachenproblematik kann von einer doppelten Formalität des Fremden ausgegangen werden, indem gemeint wird, daß z.B. die Literatur in einer Fremdsprache zu lesen und zu verstehen doppelt so fremd ist, wie in der Muttersprache. Prof. Ehnerts Anweisung war, daß man das Fremde so sein lassen, als solches akzeptieren und dadurch verstehen sollte. Er vertrat desweiteren die Ansicht, daß der Fremdsprachenunterricht Schüler und Studenten skeptisch der eigenen Muttersprache gegenüber machen sollte. Als Beispiel erwähnte Prof. Ehnert das sog. *Tandem-Verfahren*, in dem zwei Leute, die zwei verschiedene Sprachen als Muttersprache sprechen, sich wechselseitig ihre Muttersprache lehren sowie *Immersion-Programme*.

Das Zitat von *Max Frisch* "Wir riefen Arbeiter, aber wir bekamen Menschen" diente als Einleitung für das zweite Thema, *Migrationsliteratur* bzw. *Gastarbeiterliteratur*, von Prof. Ehnert. Unter Migrationsliteratur versteht Prof. Ehnert Literatur, die die ausländischen Gastarbeiter in ihrer Muttersprache schreiben, ins Deutsche übersetzen bzw. von anderen ins Deutsche übersetzen lassen, oder die die Gastarbeiter auf Deutsch schreiben und in ihre Muttersprache rückübersetzen. Unter den Autoren gibt es auch deutsche Autoren (etwa 50-60). Der Gegenstand dieser Literatur ist die Situation eines Gastarbeiters in der Bundesrepublik. Von der Gastarbeiterliteratur unterscheidet Prof. Ehnert die sog. *Exilliteratur*, von der er *Bertolt Brecht* in Finnland als Beispiel nannte. Im Laufe des Vortrags bekamen wir zahlreiche Beispiele für ausländische Autoren, unter ihnen *Aras Ören* und

Güney Dal, sowie *Eleni Torossi* und *Vera Kamenko*. Nach der Beschäftigung mit einzelnen Textbeispielen der Gastarbeiterliteratur konnten wir unsere letzte "Unterrichtsstunde" mit einem wunderbaren und eindrucksvollen Beitrag des bekannten Rezitators *Kurt Winkler* beenden.

Am Abend konnten wir noch zum Schluß ein herrliches Abendessen mit gutem Wein genießen. Bis zum Abschied war die Stimmung fröhlich und gemütlich: die Ergebnisse der vergangenen zehn Tage wurden nochmals besprochen, Adressen wurden ausgetauscht und für die Zukunft wurde alles Gute gewünscht. Der Abschied von unseren litauischen Freundinnen war sehr traurig, insbesondere als für uns alle bekannt wurde, was in ihrer Heimat in diesem Moment geschah. Dem Leiter der DAG, Dr. Karsten Jessen, schulden wir Dank für seine Bemühungen und für die Zusammenarbeit während des Seminars in Lübeck.

Zum Schluß noch ein Gastarbeitergedicht von *Mark Chain*

DIE SCHWIERIGE DEUTSCHE SPRACHE (Auszug)

Ich bin ja untergebrochen worden,
merhmals täglich bebessert worden,
verleidet, beteidigt und gescheinigt worden,
beschuldet, verduldet und gestummelt worden,
verdutzt, besetzt und geiht worden,
und jetzt für ein und alle mal
veriche ich dich, vereuche ich mich
und verunse ich Sie...
sehe ich Grimassen, die ihr macht? -
schon gut - wir werden uns noch neu besprachen!

SEMINAR / WORKSHOP ON THE EVALUATION OF ORAL PROFICIENCY

Ari Huhta
Language Centre for Finnish Universities

The Unit for Research on Language Learning and Teaching at the University of Jyväskylä organized a two-day seminar on the evaluation of oral proficiency in foreign languages, February 1-2, 1991. The main organizer was Gerhard Kohl, who is currently working for the research unit. The seminar was bilingual, the presentations and discussions being in English and in German. The seminar served a dual purpose: it provided the participants with up-to-date information both on some of the existing practices in oral testing, and on the Finnish Foreign Language Diploma for Professional Purposes (Työelämän kielidiplomi, TKD) examination. The TKD examination is intended both for individuals wanting a reliable certified assessment of their knowledge of and ability to use English or German in a professional context, and for employers seeking, for example, independent evaluation of the language skills of prospective employees for selection purposes.

The first day was dedicated to presentations of procedures in the assessment of oral proficiency in various testing systems. Ari Huhta outlined briefly the overall structure of the TKD examination. David Marsh concentrated on interviewing techniques in the oral section of the TKD examination. He recommended certain procedures, and supported these by giving numerous examples from previous administrations of the exam. Points raised by Marsh are to be included in the testing guide for the TKD examination, which is currently being prepared.

Hugo Zenkner from the Goethe Institute discussed the examinations administered by the Goethe Institute: Zertifikat Deutsch als Fremdsprache, Zentrale Mittelstufenprüfung, Kleines Deutsches Sprachdiplom, Grosses Deutsches Sprach-

diplom, and Prüfung Wirtschaftsdeutsch, giving a more detailed description of the Prüfung Wirtschaftsdeutsch which is geared to the needs of those working in business.

Liisa Salo-Lee presented the American ACTFL (American Council on the Teaching Foreign Languages) and FSI (Foreign Service Institute) oral proficiency interviews. These interviews have a long tradition and a tight structure, and have served as a model for many less known interview tests. The interview starts with a warm-up phase aimed to put the candidate at ease. This is followed by the interview 'proper' which consists of level checks and probes. The former are used to establish the level of proficiency at which the candidate can consistently operate, the latter to reveal those areas of language use that the candidate is unable to cope with. The interview ends with a less demanding wind-down section intended to leave the candidate with a feeling of accomplishment.

Finally, Sauli Takala reviewed some of the issues he regards as central problems in language testing. The main problem is how to generalize from the limited sample of language and language use that a test provides, and how to ensure that a test provides enough and the right kind of evidence. Another problem relates to defining language proficiency in such a way that valid criteria can be used in assessing, for example, oral proficiency. Takala suggested that some solutions to these problems may be found in improved analyses of language tasks and needs, and in learning theories dealing with questions such as how a novice achieves expertise in a given skill.

The second day was dedicated to workshops, divided into German and

English groups. Brief discussions about the assessment criteria and interviewing techniques used in the TKD examination were followed by live interviews with outside volunteers, giving some of the participants an opportunity to try their interviewing skills in practice. The interviews were video-taped for reviewing by the groups who, while watching, applied the assessment criteria. Later, samples of the recordings were reviewed and the performance of both interviewee and interviewer was discussed. Among the most interesting points that emerged was the influence of non-language factors on the assessment. It would seem that a fairer assessment of a testee's skills is obtainable if the interviewer and inter-

viewee are on at least approximately the same wavelength; a personality clash can effectively destroy interaction, and prevent the candidate from showing what she or he can do with the language. The interviewer should be sensitive to cases when communication is being threatened by differences in personality, and avoid confrontation which might turn the interview into an interrogation.

Participants reported satisfaction with the programme in general, and especially with the workshop. Many of them expressed a hope that a further seminar be arranged which would concentrate on interviewing techniques and the details of face-to-face communication.

MIELIPIDE ** OPINION

Kielitaito toimittajien normaaliksi työvälineeksi

AINE- JA KIELIOPINTOJEN YHDISTÄMINEN LISÄÄ OPPIMISMOTIVAATTOTA

Liisa Yli-Ketola

Tampereen yliopistossa kielikeskuksen ja tiedotusopin laitoksen yhteistyötä on kokeiltu jo kahdesti siten, että opiskelijat ovat voineet lehtityökurssin yhteydessä suorittaa yhden pakollisen englannin kielen opintoviikkonsa.

Ratkaisu vaikuttaa erinomaiselta kielen oppimisen motivoinnilta: kursseilla opiskellaan pääasiallisesti sellaista sanastoa ja kieltä, joita toimittaja tarvitsee työssään.

Viime syksynä tiedotusopin lehtorin Kaarina Melakosken ja kielikeskuksen pt. tuntiopettaja Mary McDonald-Rissasen lehtityö II-kurssi keskittyi ympäristöjournalismiin. Niinpä myös kielitunneilla käsiteltiin ympäristöaiheisia uutissähkeitä ja kuunneltiin teemaan liittyviä radio-ohjelmia. Opiskelijat tekivät itse englanninkielisiä radio-ohjelmia Tampereen Yliopistoradioon ja harjoittelivat muutoinkin paljon suullista ilmaisua.

Kieliopintojen ja lehtityön yhdistämistä täydensi kurssilla vierailut yhdysvaltalainen tiedotustutkija Brenda Dervin. Luennon ja keskustelun lisäksi häntä haastateltiin Yliopistoradioon.

Kurssin päättyessä opiskelijat toivoivat, että suullista ilmaisua enemmän harjoiteltaisiin esimerkiksi englanninkielisten uutissähkeiden kääntämistä suomeksi ja muokkaamista lehti uutisiksi. Toisaalta selvää on, että tulevaisuudessa entistä useammin maakunta- ja paikallislehdissäkin haastatteluja tehdään vierailta kielillä, joten rohkeutta ja valmiuksia suulliseen esiintymiseen tarvitaan.

Tällaisten oman alan kielikurssien hyödyntämistä pakollisiin kieliopintoihin vaikeuttaa ainakin Tampereen yliopistossa pitkät jonot käytännön lehtityökurseille. Varsinkin sivuaineena tiedotusoppia opiskelevat opiskelijat pääsevät käytännön kursseilla usein vasta viidentenä, kuudentena tai jopa seitsemäntenä opiskeluvuotenaan, kun taas kieliopinnot pyritään suorittamaan ensimmäisen tai toisen lukuvuoden aikana.

Joka tapauksessa tällaista laitosten välistä yhteistyötä kannattaa kehittää, vaikka opettajat eivät etukäteen voi tietää, ketä kurssille on tulossa. Kieliopintoihin osallistuminenhan on kuitenkin vapaaehtoinen osa lehtityökurssia, ja ainakin meidän kurssillemme viime syksynä monet osallistuivat englannin tunneille yksinomaan, koska olivat innostuneita harjaannuttamaan kielitaitoaan.

KIRJAKATSAUS ** BOOKS BRIEFLY

PIRKKO NIEMELÄ - KIRSTI LAGERSPETZ -
KARI LAGERSPETZ - RISTO NÄÄTÄNEN

MITEN KIRJOITAN TIETEELLISEN ARTIKKELIN
Tieteellinen kirjoittaminen ja kansainvälinen julkaiseminen
WSOY, 1991, 121 s.

Julkaiseminen kansainvälisissä aikakauslehdissä on tulossa yhä tärkeämmäksi tieteellisen uran luomisessa. Yliopistojen ja korkeakoulujen tulosta mitataan tutkijoiden julkaisujen määrällä, joten tutkijoilta odotetaan tehokkaampaa julkaisu-toimintaa. Tieteellisen kirjoittamisen koulutusta on vasta vähitellen ryhdytty antamaan tutkijoille, ja varsinkin englanniksi kirjoittaminen on noussut tärkeälle sijalle. Tieteellisen kirjoittamisen tärkeystä huolimatta alalta on ilmestynyt vain muutamia suomalaisia oppaita. Englanninkielisiä oppaita sen sijaan on jo melkoisesti markkinoilla. Tätä puutetta korjaamaan on tänä vuonna ilmestynyt uusi tieteellisen kirjoittamisen opas: **Miten kirjoitan tieteellisen artikkelin: Tieteellinen kirjoittaminen ja kansainvälinen julkaiseminen.** Kirja sopii tekijöiden mukaan opiskelijoille ja kaikille tutkijoille, niin uran alkuvaiheessa oleville kuin jo kokeneillekin julkaisijoille.

Kirjaa ei ole tarkoitettu kirjoittamisen kikkakirjaksi eikä suoranaiseksi ohjekirjaksi, vaan ennemminkin rohkaisuksi julkaisemista suunnitteleville. Kirjassa pohditaan kansainvälisen julkaisemisen merkitystä ja vaikutuksia, kirjoittamisen suhdetta koko tutkimustyöhön ja tutkimusyhteisön vuorovaikutusta yleisemminkin. Itse asiassa suurin osa kirjasta käsittelee kirjoittamista tästä laajemmasta näkökulmasta, varsinainen kirjoittamistyö ongelmiseen ja vaiheeseen jää vähemmälle huomiolle.

Julkaiseminen on tutkijan tapa kommunikoida alansa muiden asiantuntijoiden kanssa. Itse asiassa tutkimusta ei kannata tehdä ilman julkaisemista sen

tuloksia. Kirjoittajat esittelevät erilaisia julkaisukanavia lähtien liikkeelle suomenkielisistä julkaisuista ja laitossarjoista ja päätyen arvostettuihin kansainvälisiin aikakauslehtiin. Ei ole vaikea huomata kirjoittajien olevan ehdottomasti sitä mieltä, että suomenkielellä julkaiseminen on turhaa, aivan poikkeustapauksia lukuunottamatta. Esimerkiksi laitossarjoja he pitävät tutkimuslaitosten painolastina. Ne ovat tarpeellisia vain aloittelevien tutkijoiden harjoituskenttänä ja tiedonantoina rahasta päättävälle virkamiehille. Kirjoittajat kannustavat tutkijoita heti alusta alkaen tarjoamaan artikkeleitaan kansainvälisiin lehtiin. Erityisen hyvänä puolena he pitävät sitä, että vain lähettämällä juttunsa arviointimenettelyä käytäviin lehtiin voi saada työstään todella hyvää palautetta.

Varsinaista kirjoittamista käsittelevissä luvuissa esitellään tutkimusraportin osat, käydään lyhyesti läpi kirjoittamisprosessin vaiheet ja pohditaan kirjoittamisolosuhteiden merkitystä. Yhdessä luvussa käsitellään kirjoittamista englannin kielellä. Luku sisältää muutamia erittäin yleisiä ja ympäröivä ohjeita verbien käytöstä, turhien sanojen karsimisesta ja ilmaisun tarkkuuden merkityksestä. Lukua on tuskin tarkoitettukaan kattavaksi. Toisaalta siinä on annettu lukijalle vihjeitä siitä, millaisia apuneuvoja on käytettävissä englanniksi kirjoittamisen ongelmassa. Tämän kirjan avulla lukija pääsee ainakin alkuun tiedonlähteitä etsiessään.

Tutkimusraportin osien esittelyssä tulee selvästi esiin se, että kirjan kirjoittajat ovat biologeja ja psykologeja. Jälleen kerän meille annetaan ohjeet siitä, kuinka

eksperimentti raportoidaan, ja jälleen kerran moni humanisti huokaa - suuri osa tämän alan tutkimuksista ei taivu esitettyyn kaavaan. Kirjoittajien oma ala näkyy muuallakin tekstissä: esimerkit ja viittaukset muihin tutkimuksen raportoinnin apuneuvoihin ovat heidän aloitetaan.

Kirjoittamisprosessia kirjassa kuvataan yleisellä tasolla referoiden O'Connorin ja Woodfordin näkemyksiä kirjoittamisen jakamisesta osatehtäviin (1978: Writing scientific papers in English. Pitman Medical Publishing: London). Kirjoittamistyön vaiheet ovat tuttuja prosessikirjoittamisen opeista, mutta ne on konkretisoitu nimenomaan tutkimuksen raportoinnin avulla.

Kustantajan kannalta on tietysti hyvä, että kirja on tarkoitettu mahdollisimman laajalle lukijakunnalle: opinnäytetyön tekijästä varttuneeseen tutkijaan. Lukijalle ja varmaan myös kirjoittajalle se saattaa olla ongelma. Gradun kimpussa pakertavaa opiskelijaa ei ehkä vielä kiinnosta tutkimusyhteisön viestinnän ongelmat tai arviointimenettelyn vaiheet aikakauslehdissä. Kokenut tutkija taas ei enää tarvitse opastusta kirjallisuuden hakemistavoista, ainakaan jos ne ovat tyyliä "muistiinpanopaperia on hyvä pitää mukana, A5-kokoiset ovat parhaita, artikkeleista voi ottaa kopioita". Tämänkaltaisten tietojen pitäisi sisältyä jo perusopintoihin. Opiskelijoille puolestaan nämä tiedot ovat varmasti hyödyllisiä. Kokonaisuutena ottaen kirja sopii parhaiten aloitteleville tutkijoille ja sellaisia kouluttaville.

Kaiken kaikkiaan kirja on mukavalukui- nen ja ajatuksia herättävä. Se on hyvin popularisoitua tietoa helposti omaksettavassa muodossa. Uskon sen olevan myös realistinen. Vaikka sen tavoitteena onkin kannustaa suomalaisia tieteen- tekijöitä julkaisemaan kansainvälisissä leh- dissä, saattaa se laittaa myös jäitä hat- tuun julkaisemista suunnitteleville - niin vaikealta ja monimutkaiselta prosessi vai- kuttaa. Monet kansainväliset aikakaus- lehdet hylkäävät 70 - 80% saamistaan käsikirjoituksista, julkaisun viive on usein vuodesta kahteen vuoteen, hyväksytyt artikkelin kanssa kirjoittaja saa tehdä vielä paljon työtä, julkaisemisesta ei mak- seta mitään, pahimmassa tapauksessa kirjoittaja joutuu maksamaan sivumaksun oman artikkelinsa julkaisemisesta. Mai- neella on hintansa.

Tutkijan työolosuhteiden ja kirjoitta- misen vaativuuden kuvaukset sopsivat hyvin myös päättäjien luettavaksi. Eri- tyisen herkulliselta tuntui tutkijan työn vertaus huippu-urheilijan työhön: "Huip- pu-urheilijan suorituskyky pyritään monin järjestelyin ja valmennuskeinoin saamaan hetkellisesti maksimiinsa juuri suurkilpai- lujen ajaksi. Heittokätensä herkkyyden virittämiseen keskittyyvä keihäänheittäjä ei kesken valmentautumisen pyydetä pariksi päiväksi raskaaseen ojankeivuun, joka jäykistäisi lihakset ja estää urheilijaa siten pääsemästä tavoittelemaansa voit- toon. Tutkijaa...ei ole valmentaja suoja- massa."

Minna-Riitta Luukka

HORST STEINMANN - GEORG SCHREYÖGG: MANAGEMENT

Grundlagen der Unternehmensführung Konzepte, Funktionen, Praxisfälle

Wiesbaden: Gabler, 1990, 686 Seiten, ISBN 3-409-13312-7, 68. -DM

Erscheint in einem Fach-Lehrbuch bereits auf den ersten Seiten ein Katalog mit berufstypischen Zieltätigkeiten, der u.a. folgende Passagen enthält,

3. **Verbale Kommunikation.** Die meiste Zeit wird mit Gesprächen verbracht. In allen Studien zeigte sich übereinstimmend, daß der wesentliche Teil der Arbeit im Kontakt und über den Kontakt mit Menschen geleistet wird. In den vielen Untersuchungen gab es kaum einen Manager, der weniger als 70 % seiner Zeit für Gespräche verwandt hätte; einige General-Manager in der Untersuchung von Kotter verbrachten sogar bis zu 90 % ihrer Zeit mit Gesprächen.⁹

4. **Fragen und Zuhören.** Die Kontakte bestehen nur zum geringsten Teil aus Anweisungen, eine wesentlich größere Rolle spielen die Fragen, die der Manager stellt, das Zuhören und das Geben von Auskünften. Die Kontaktpartner sind sehr unterschiedlich, Kollegen, Vorgesetzte, Kunden, Verbände, Lieferanten usw., Kontakte mit den unterstellten Mitarbeitern machten selten mehr als die Hälfte aller Kontakte aus.

⁹ Vgl. Kotter, J., The general managers, New York 1982, S. 80.

(s. 12),

so darf man sicher erwarten, daß im nachfolgenden Text der Rahmen dieser Tätigkeitsfelder systematisch entfaltet und erschöpfend beschrieben wird. Wenn dem tatsächlich so sein sollte, könnte man folgern, dann ließe sich sicher auch Relevantes für den Fachsprachenunter- richt Wirtschaft aus dem Buch gewinnen.

Da ein solch umfangreiches Werk nicht in 2 Spalten besprochen werden kann, sei die Antwort kurz und bündig vorweg- genommen: Das Buch wird beiden Erwartungen vollauf gerecht!

Hinsichtlich des Fachsprachenunterrichts Wirtschaft kann das Lehrbuch 'Manage- ment' 2 wichtige Funktionen erfüllen. Einmal dient es als übersichtlich gegliedertes und verständlich geschriebe-

nes Nachschlage- und Referenzwerk, mit dem man sich auch nur kapitelweise beschäftigen kann. Die Kapitel sind nämlich in der Regel so aufgebaut, daß von Praxisfällen ausgegangen wird, die dann im Lichte betriebswirtschaftlicher Theoriebildung betrachtet und untersucht werden. Die meistenteils induktive Darstellung erleichtert dem fachlich nicht oder wenig vorgebildeten Sprachlehrer eine Einarbeitung in die verschiedenen Sachgebiete der modernen Unter- nehmensführungslehre.

Neben der eigenen Weiterbildung kann dieses Lehrbuch andererseits aber ebenfalls für die unmittelbare Unter- richtsvorbereitung herangezogen werden. Außer den schon erwähnten Praxisfällen veranschaulichen viele weitere Fallbei- spiele, graphische Darstellungen, tabel- larische Übersichten und Abbildungen den Textinhalt. Als oft spracharme Informationsträger eignen sie sich beispielsweise als Ausgangspunkt für Übungen zur Versprachlichung. Für solche Zwecke hat das Buch sogar noch mehr zu bieten: Am Ende jedes Kapitels befindet sich eine Liste mit Dis- kussionsfragen, die im Sinne der Verfasser zu einer begründeten Aus- einandersetzung mit dem Lehrstoff anregen soll. Auf jeden Fall können diese sehr praxisnah gehaltenen Fragen direkt für Gesprächsübungen übernommen werden, wenn sie nicht gar erst dem Sprachlehrer anzeigen, worum es in einem Sachgebiet zentral geht.

Oberster Ordnungsgesichtspunkt des Lehrbuches sind die fünf klassischen Managementfunktionen: Planung - Kontrolle - Organisation - Personaleinsatz - Führung. Ihre Behandlung bildet auf über 500 Seiten den Hauptteil des Buches: Planung und Kontrolle (dritter Teil), Organisation und Führung (vierter

Teil) und Personaleinsatz (fünfter Teil). Diesem eigentlichen Kernstück vorangestellt ist eine historische und systematische Einordnung der Managementlehre im Rahmen wirtschaftswissenschaftlicher Forschung: Management - Einführung und historische Entwicklung (erster Teil) und: Konzeptionelle Grundlagen des Managements (Zweiter Teil). Die fünf Großteile sind in insgesamt 15 Kapitel unterteilt und Bereichen wie 'Manager und Management', 'Die Rolle des Managements in der Marktwirtschaft', 'Strategische Planung und Kontrolle', 'Die Gruppe in der Organisation: Das Gruppenverhalten', 'Unternehmenskultur' oder 'Personalbeurteilung' gewidmet. Jedes Kapitel wird von weiterführenden Literaturhinweisen, das Buch von einem nicht allzu umfangreichen Stichwortverzeichnis abgeschlossen.

Da im Gegensatz zum angelsächsischen Sprachraum gute Lehrbücher zum Management im deutschsprachigen Raum noch Mangelware sind, sei darauf hingewiesen, daß das Buch eine geglückte

Darstellung der Forschung in beiden Sprachräumen bietet. Und daß Wirtschaftswissenschaften zumindest in der bundesdeutschen Forschung auch unter dem Schild der Sozialwissenschaften firmieren, daran erinnert schließlich die systematische Berücksichtigung der Theorie des kommunikativen Handelns (Habermas) und der Systemtheorie (Luhmann).

Bedenkt man, daß heutzutage für eine schlecht gebundene, etwa 200 Seiten umfassende germanistische oder linguistische Dissertation oft schon über 100,- DM auf den Ladentisch geblättert werden müssen, dann lohnt sich die Anschaffung dieses Lehrbuches für Fachsprachenlehrer im Bereich Wirtschaft vollends. Sollte dort schon ein einschlägiges Werk Platz gefunden haben, (aber welches wäre das?), so bräuchte es nicht mehr unbedingt in die Handbibliothek des Sprachlehrers, -in der Fachbereichsbibliothek aber sollte es jederzeit erreichbar sein.

Ewald Reuter

TIEDOTUKSIA ** INFORMATION

Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JULKAISUJA -SARJASSA ON ILMESTYNYT UUSI RAPORTTI:

Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja N:o 38
Reports from the Language Centre for Finnish Universities No. 38

Hilkka Stotesbury:

Finnish History Students as 'Liminal' Summarizers on the Threshold of Academia

Tutkimus käsittelee suomalaisten opintojaan aloittelevien historianopiskelijoiden kykyä laatia tiivistelmä lukemastaan englanninkielisestä tekstistä joko äidinkielellään tai englanniksi. Lisäksi opiskelijoiden tiivistelmien informaatioisältöä verrataan alan asiantuntijoiden samasta tekstistä laatimien tiivistelmien sisältöön. Lopuksi kirjoittaja käsittelee tiivistelmien tekemisen opetusta.

Raportin hinta on 38 mk ja sitä voi tilata Korkeakoulujen kielikeskuksen kansliasta, puh. 941-603 520.

Lähiainakoina samassa sarjassa ilmestyy myös Joan Nordlundin raportti **In-Service Training: A Twelve-Month Programme for Language Centre Teachers in Finland (PILC)** (Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja N:o 39). Raportti käsittelee kieli-keskusopettajien täydennyskoulutusohjelman (PILC) suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

**KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN VUONNA 1990
ILMESTYNEET MATERIAALIT**

KIELIKESKUSMATERIAALIA

34	DEUTSCH FÜR SOZIALWISSENSCHAFTLER Band I Band II Projektgruppe Deutsch für Sozialwissenschaftler unter Leitung von Hartmut Schröder	50,- 50,-
65	DEUTSCH FÜR MEDIZINER Band I: Leseverstehen Lehrerheft für Band I 8 Dias 6 Folie Herausgeber: Sabine Ylönen	50,- 80,- 88,- 30,-
68	YCHEX - Venäjää suggestopediseen opetukseen Oppilaan vihkot 1-11 Opettajan opas Äänitteet N. Krylova - R. Jokisaari	yht. 115,- 30,-
71	KORKEAKOULUOPISKELIJAN KOKOUSTAITO Kaarina Heiska - Mirja Kontio - Marketta Majapuro - Anja Valtanen	40,-
74	LÜBECKER HÄFEN Übungsheft Lehrerheft Tonkassette Videokassette Erstellt von einer Projektgruppe unter der Leitung von Markus Giss und Ewald Reuter	45,- 55,-
75	SUOMI-TYTÖN KIELI. Suggestopedinen alkeiskurssi osat 1 ja 2 Helinä Koivisto SUOMI-TYTÖN KIELI. Suggestopedinen alkeiskurssi osat 1 ja 2. Yksikielinen painos. Helinä Koivisto	100,- 100,-
76	ENGLANTILAISSUOMALAINEN SANASTO FYSIOTERAPIAN OPISKELIJOILLE Maija Leena Matikainen	40,-
77	КОММЕРЧЕСКИЕ ДИАЛОГИ - Liikeneuvotteluja venäjäksi Книга для студента - Opiskelijan kirja Книга для преподавателя - Opettajan opas Äänite G.V. Korolev	35,- 15,-

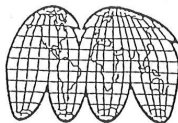
78	LECTURES DE TEXTES réclames, articles de presse, comptes-rendus, tests techniques, publi-informations... Yves Gambier - Juhani Härmä - S.L. Kareoja - Chantal Mallet - Eevi Nivanka	50,-
79	AURINGONVALO - Elämää suomalaisessa kylässä Kirsti Siitonen (toim.)	35,-
80	KUULE HEI - Suomen kielen kuunteluharjoituksia vieraskielisille Oheismateriaali Äänitteet Eija Aalto	35,-
81	READING COMPREHENSION FOR STUDENTS OF THE HUMANITIES (Student's book, Teacher's Book) I The Arts Leena Koskinen - Marga Margelin - Eva May - Helena Valtanen. Edited by Helena Valtanen II History and Cultural Studies Anna Mauranen - Marga Margelin - Eva May - Pirjo Rasi - Hilikka Stotesbury. Edited by Helena Valtanen III Linguistics Leena Koskinen - Marga Margelin - Eva May. Edited by Helena Valtanen IV Psychology Kirsti Fiskaali - Eva May. Edited by Helena Valtanen	50,- 60,- 35,- 45,- 30,- 40,- 30,- 40,-
82	RUOTSALAISSUOMALAISSUOMALAINEN SANASTO HAMMASHOIDON OPISKELIJOILLE Maija Leena Matikainen	55,-

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN TIEDOTTEITA

4	Eija Aalto (toim.): SUOMEA VIERAANA KIELENÄ. Oppimateriaalien kommentoitu bibliografia.	30,-
5	Maisa Martin: KITU - Kielentutkijoiden tietokannan käyttöopas	30,-
6	Timo Sikanen SELVITYS KIELIKESKUSOPETUKSESTA LUKUVUONNA 1989-1990	30,-
7	Kielikeskusten kuka kukin on. Lukuvuosi 1990-1991. Toimittanut Helena Valtanen.	

Oppimateriaaleja, julkaisuja ja äänitteitä voi tilata Korkeakoulujen kielikeskuksesta kirjeitse tai puhelimitse. Oppimateriaalit, julkaisu ja nauhoitteet toimitetaan yksityishenkilöille postiennakolla, laitoksille lähetetään lasku. Laskuun lisätään toimitus- ja postituskulut.

Julkaisujen myynti puh. 941-603 520
Nauhoitepalvelu puh. 941-603 525
Telefax puh. 941-603 521

Nauhoitepalvelu tiedottaa**UUSIA ÄÄNITTEITÄ****ENGLANTI****BBC YOUR WORLD**

09/91	Genetic Screening	14'00"
10/91	Reporting the Gulf War	13'58"
11/91	Crop Circles	13'50"

BBC SCIENCE MAGAZINE

09/91	Crucifixion Date Confirmed	5'30"
	God and the New Science	6'50"
	Climate Model Springs Surprise	3'52"
	Space Shuttle Sounds a Warning	6'10"
10/91	Fatten up the Phytoplankton?	4'50"
	Childhood Leukaemia Debate	9'10"
	Plants React to Neighbours	2'15"
	The Conductor of the Cell	8'05"
11/91	Encore from Halley's Comet	5'40"
	Magnetised Bacteria	4'00"
	Viral Pimpernel	3'33"
	(researching the Epstein-Barr virus)	
	It's Good, but Not That Good (the Royal Society's Croonian lecture 1991, given by Professor Tony Bradshaw, who argues that we expect too much of evolution, and that it delivers far less than we imagine)	10'32"

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET: 941-603 525/MAIJA TUMPPILA

Kansainvälinen symposium
KIELITAIDON MITTAAMINEN 1990-LUVULLA

Jyväskylän yliopisto
30.-31.8.1991

Tässä Jyväskylän yliopiston järjestämässä seminaarissa käsitellään laaja-alaisesti kielitaidon testaamisen nykytilannetta sekä vieraan kielen että äidinkielen näkökulmasta.

Esitelmiä on luvassa seuraavilta aloilta:

- * Suullisen kielitaidon mittaaminen
- * Lukemisen/kirjoittamisen tutkimus ja kielitaitotestit
- * Ammatillisesti suuntautuneet kielikokeet
- * Kielen testaamisen uudet tekniikat
- * Kansalliset kielikokeet - ylioppilaskokeen näkymiä

Seminaarissa pyritään yhtäältä saattamaan yhteen äidinkielen ja vieraan kielen tutkijat ja testauksen asiantuntijat ja toisaalta saamaan tietoa suoraan alan parhailta kansainvälisiltä asiantuntijoilta. Näistä symposiumiin osallistuvat ainakin:

Dr Charles Alderson, University of Lancaster, Englanti
 Dr Lyle Bachman, University of California, Los Angeles, USA
 Dr John de Jong, CITO, Arnhem, Alankomaat
 Dr Valmar Kokkora, Tallinn Technical University, Viro, USSR
 Dr Rainer Lehmann, University of Hamburg, Saksan liittotasavalta
 Dr Elana Shohamy, Tel-Aviv University, Israel
 Prof. Bernard Spolsky, Bar-Ilan University, Israel
 Dr Charles Stansfield, Center for Applied Linguistics, Washington, D.C., USA

Seminaarin hinta on 500 mk, mihin sisältyy kahvi- ja teetarjoilu ja kirjallinen materiaali. Majoitustilaa on varattu hotelli Albasta, jossa yhden hengen huone maksaa noin 220 mk/vrk ja kahden hengen huone 320 mk/vrk.

Seminaarin yhteydessä järjestetään myös illallinen, jonka hinta on 80 mk.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut:

Salme Vaaraniemi
 Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus
 PL 35
 40351 Jyväskylä

Puhelin: 941-603 651

Ilmoittautumislomake s. 47

MANAGING RESEARCH IN HIGHER EDUCATION

2 - 13 September 1991
Glasgow, University of Strathclyde

The course is intended for Vice-Chancellors, Deputy Vice-Chancellors, Deans and other senior academic officers responsible for research strategy and technology transfer, and public servants responsible for technology transfer. The course will be of equal interest to people responsible for the management of national research policy.

The major topics covered will include:

Module 1: central policy making

- the changing nature of research funding from UK government sources
- higher education institution research - its contribution to UK plc
- centres of excellence - the way forward?
- international collaboration - the European Community and beyond
- funding of education and research in the UK
- evaluation of research

Module 2: research in the entrepreneurial university

- the enterprise university; science parks, incubator units, spin-out companies
- ownership of intellectual property - risk business for higher education institutions
- the transfer of technology - contract or collaborative research
- industry/commerce and its influence on the research portfolio of higher education institutes
- the role of consultancy
- teacher, scientist or entrepreneur - conflicts of role and priorities

Course fee: £770

Accommodation charge: £445

Total fee: £1215

Participants who wish to make their own accommodation arrangements need pay the course fee only. This will cover the academic programme, tea, coffee, lunch, opening dinner, and social programme.

There are vacancies for 30 participants.

Please send your application, by 27 May 1991 at the latest, to:

The British Council
Erottajankatu 7
00130 Helsinki
Tel: 90-640 505

Stockholm 1991-03-14

Till

Universitet och högskolor i utlandet som undervisar i svenska språket

NORDISK KULTURIDENTITET I ETT FÖRÄNDERLIGT EUROPA

Härmed har vi nöjet att översända informationsfolder och ett preliminärt program till Nordisk Träff i Norrköping den 6-9 augusti 1991.

Nordisk Träff är den största kulturkonferensen i de nordiska länderna under år 1991. Antalet deltagare beräknas bli 700 - 1 000 personer från samtliga nordiska länder.

Skol- och utbildningsfrågor ges en central plats i programmet. Under konferensen kommer sannolikt de nordiska språkens ställning att få en framträdande roll.

Mot denna bakgrund har vi bl a engagerat professor Godelieve Laureys från universitetet i Groningen och Gent, som kommer att tala över temat "Norden - en utmaning för Europa".

Vi hoppas att programmet känns angeläget för Er och att vi får se Er i Norrköping.

Hjärtligt välkomna till Sverige och Norrköping.

Med vänlig hälsning

Stig Lundström

Bil: informationsfolder
preliminärt program

TISDAG 6 AUGUSTI

Himmelstalunds mässhall

Cirkatider

(Punkter inom parentes ännu ej definitivt klara)

- 13.30 - 13.45** Nordisk Träff öppnas
Thorbjörn Fälldin, Föreningen Nordens ordförande
- Adress till Nordisk Träff
- 13.45 - 14.00** Välkommen till Norrköping - kulturcentrum i Östergyllen
- 14.00 - 14.45** Nordisk kulturindentitet - myter och realiteter
 Professor **Stig Strömholm**, rektor Uppsala universitet
- 15.15 - 15.45** Nordiska kulturhandlingsplanen
 (Nordiska Rådets kulturutskott)
- 16.15 - 17.00** Utmaningar i nordiskt kulturliv under 1990-talet
- 19.00** Nordiska filmdagar
 (Öppnas eventuellt 5 augusti)
- 20.00** (Östgötateatern visar Magnus Nilssons nya pjäs
 "Greven av Röda Stan")

ONSDAG 7 AUGUSTI

Himmelstalunds mässhall

- 09.15 - 10.00** Från Babel till Brüssel (arbetsnamn)
 Ms **Godelleve Laureys**, professor i nordiska språk, universiteten i Groningen, Holland och Gent, Belgien. Föreläsningen hålls på svenska.
- 10.30 - 11.15** Nordisk kultur från fransk horisont
 Mr **Jean-Francois Battail**, professor i idé- och lärdoms historia, Sorbonne. Föreläsningen hålls på svenska.
- 11.15 - 12.30** Nordiskt kulturellt samarbete - styrka och sårbarhet
- 12.30 - 14.00** Lunch i Himmelstalunds mässhall

Plenarföreläsningarna tolkas till och från finska samt från engelska till finska och svenska

- 14.00 - 17.00** Parallella seminarier
 (seminarieledare och inledare från samtliga nordiska länder medverkar)

Seminarium 1	Folkrörelsernas roll	Folkets Hus
Seminarium 2	Massmedias roll	Folkets Hus
Seminarium 3	Det ekumeniska Norden (arbetsnamn)	Hörsalen, Konserthuset
Seminarium 4	Skola/utbildning	Folkets Hus
Seminarium 5	Kulturinstitutionernas roll	Konst- eller Stadsmuseet
Seminarium 6	Kulturarbetarnas roll	Stadsbiblioteket
Seminarium 7	Norden och Europa	
Seminarium 8	Det mångkulturella Norden	

(eventuellt ytterligare seminarier)

- 18.00** Polytypi
 Experimentell grafik av Peter Sjöblom, Lennart Aschenbrenner, Laura Astala, Helgi Thorgils Fridjonsson, Peter Hahne, Olav Christopher Jønsen, Leif Lage, Jukka Mäkelä och Lars Ravn. Producent: Nordiskt Kulturcentrum, Helsingfors
- 19.00** Möte med författare
 Poeten **Roi Paturson**, Torshavn
- 19.00** Nordiska filmdagar
- 20.00** Musikgudstjänst i Olai kyrka
 (bl a lettisk medverkan)

TORSDAG 8 AUGUSTI

Himmelstalunds Mässhall

- 09.15 - 11.00** (Utbildningens europeisering)
 Mr **Maitland Stobart**, Deputy Director, Department of Education, Culture and Sport, Council of Europe. Föreläsningen hålls på engelska.
- Kommentarer och reflektioner kring Stobarts anförande
 (Företrädare för Nordiska Akademikerrådet)
- 11.00 - 11.30** Var står FN:s kulturårionde i Norden just nu?
 Statssekreterare **Anne Ma Tellefsen**, Kulturdepartementet, Oslo
- 11.30 - 12.15** Musiktraditionen och förhållandet till massmedia i Norden utifrån norska erfarenheter
 Generalsekreterare **Karl-Einar Ellingsen**, Norges Sang og Musikkråd
 Kulturchef **Dan Børge Akerø**, Norsk Rikskringkasting
- 12.15 - 14.00** Lunch i Himmelstalunds mässhall

14.00 - 17.00 Parallella seminarier
(seminarieledare och inledare från samtliga nordiska länder medverkar)

Seminarium 1	Folkrörelsernas roll	<i>Folkets Hus</i>
Seminarium 2	Massmedias roll	<i>Folkets Hus</i>
Seminarium 3	Skola/utbildning	<i>Folkets Hus</i>
Seminarium 4	Kulturinstitutionernas roll	<i>Konstmuseet</i>
Seminarium 5	Kulturarbetarnas roll	<i>Stadsbiblioteket</i>
Seminarium 6	Det mångkulturella Norden	
Seminarium 7	Näringslivet och kulturen (eventuellt ytterligare seminarier)	

19.00 Nordiska filmdagar

19.00 - 24.00 Festkväll i Himmelstalunds mässhall

FREDAG 9 AUGUSTI

Himmelstalunds Mässhall

09.15 - 09.45 (Norden i Europa)
Föreläsare utses senare

10.15 - 11.00 Norden och Östeuropa
Föreläsare från Finland

11.00 - 12.00 Vilket kulturarv ger vi 90-talets barn?
TV-producent **Birgitta Sohlman**, Sveriges TV, Stockholm

12.00 - 12.15 "Kulturstafetten"
Direktör **Bertil Falck**, Bok & Bibliotek '91, Göteborg

12.15 - 12.30 Kulturinslag

12.30 - 13.00 Avslutning
Thorbjörn Fälldin

Konferenssamordnare:	Stig Lundström, Föreningen Norden, Stockholm
Presidium:	Kulturchef Liisa Tommila, Esbo stad, Finland Generalsekreterare Lars S. Hauge, Föreningarna Nordens Förbund, Oslo N. N., Danmark N. N., Island

Föreningen Nordens Informationskontor
Saltängsgatan 13 • S-602 22 NORRKÖPING
Telefon +46-(0)11-12 33 41 • Telefax +46-(0)11-23 96 78

Nordisk Forskarkurs

"Språktillägnandeprocessen"

28 juli - 8 augusti 1991

- ⊙ Tid: 28 juli - 8 augusti 1991
- ⊙ Plats: Mullsjö
- ⊙ Kursledare: *Sven Strömqvist*, Göteborg
Kim Plunkett, Aarhus och San Diego
- ⊙ Huvudlärare:
Melissa Bowerman, Max Planck-Institutet
för Psykolingvistik, Nijmegen
Werner Deutsch, Universitetet i Braunschweig
Ann Peters, University of Hawaii
- ⊙ Sista datum för anmälan: 26 april 1991

till *Sven Strömqvist*
Inst f Lingvistik
S-412 98 Göteborg
fax (0)31-634853
e-mail sven@hum.gu.se

Kursen orienterar om aktuella teorier och metoder inom Lingvistik och Psykolingvistik vad gäller studiet av barns språktillägnande. Även historiska aspekter på detta studium kommer att belysas. Kursen varvar föreläsningar med workshops där bl. a. datorhjälpmedel introduceras. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas skandinaviska barnspråksdata. Förutom de ovan nämnda huvudlärarna medverkar ett antal nordiska forskare med föreläsningar eller workshops, där även andraspråksinläring behandlas. Kursen vänder sig både till doktorander och forskare som avlagt doktorsexamen.

INNBYDELSE TIL

NORDISKE DATALINGVISTIKKDAGER

ved Universitetet i Bergen, 28 - 30. november 1991

NORDISKE DATALINGVISTIKKDAGER I BERGEN 28-30.NOV.1991

Målsettingen for konferansen er å formidle kunnskaper og kontakter mellom datalingvister i Norden, med hovedvekt på å bringe frem pågående forskning.

<u>Sentrale emner:</u>	Maskinoversettelse Datamaskinell leksikografi/terminologi
<u>Andre emner kan f.eks. være:</u>	Automatisk syntaktisk og/eller semantisk analyse Tekstgenerering Diskursanalyse Dialogsystemer Talesyntese/gjenkjenning Dokumentbasert informasjonshenting Modellering av språkforståelse
<u>Blant foreleserne:</u>	Bente Maegaard Fred Karlsson Helge J. Dyvik

Vi inviterer foredragsholdere til å melde foredrag med tittel og kort beskrivelse Innen 15. mai.

Demonstrasjoner meldes på Innen 15. mai (angl behov for utstyr).

Tid for konferansen: torsdag 28/11 kl 12.00 til lørdag 30/11 kl 13.00
Sted: Universitetet i Bergen, Nygårdshøyden

Foredragene vil bli holdt i to parallelle serier, og det vil bli åpnet for et bredt spekter av demonstrasjoner, bl.a. i lokalene til Inst. for lingvistikk og fonetikk og NAVFs edb-senter for humanistisk forskning.

Deltakeravgift: kr 500,- som dekker konferansmateriell og lunsj torsdag og fredag.

Det vil bli arrangert en bankett fredag 29.11.

Programmet vil bli sendt ut ca 15. juni.

Påmeldingsfrist: 15. oktober 1991 (s. 51)

Henvendelser rettes til:
Amanuensis Ivar Utne, Nordisk inst. UiB - + 47 05 21 2404/2970
e-mail-adresse: dataling-91@navf-edb-h.uib.no

XVth International Congress of Linguists

Organised by Laval University in collaboration with the
Canadian Linguistic Association (CLA)

Under the auspices of
the Permanent International Committee of Linguists (PICL)

Québec City, August 9-14, 1992

General theme of the Congress:

"The Survival of Endangered Languages"

DATE AND LOCATION:	August 9-14, 1992, Laval University, Québec City, Canada		
ACCOMMODATION:	Hotels in all price ranges and limited accomodation in university residences halls.		
	For information on accommodation, contact: OFFICE DU TOURISME ET DES CONGRES DE LA COMMUNAUTÉ URBAINE DE QUÉBEC 399, East Saint-Joseph Street Québec City, Quebec Canada, G1K 8E2 Tel: (418) 522-3511		
PASSPORTS AND VISAS:	All visitors to Canada, except residents of the United States, are required to have a valid passport. Citizens of some countries are also required to have a visa. All enquiries should be addressed to the closest Canadian embassy, consulate or high commission.		
REGISTRATION FEES:	Participants	Accompanying Guests	Students*
Before 91/04/30:	\$160.50(U.S.)* \$187.25(CAN.)	\$80.25(U.S.) \$107(CAN.)	\$160.25(U.S.) \$187.25(CAN.)
From 91/05/01 to 91/12/31:	\$214(U.S.) \$251.45(CAN.)	\$107(U.S.) \$133.75(CAN.)	\$160.50(U.S.) \$187.25(CAN.)
From 92/01/01 to 92/08/09:	\$285(U.S.) \$342(CAN.)	\$142.50(U.S.) \$171(CAN.)	\$171(U.S.) \$199.50(CAN.)

Congress fees may be paid by cheque to CIL92 or
by credit card (American Express, Master Card, Visa).

In the event of a cancellation, part of the registration
fee will be refunded (75% before February 28, 1992,
50% from March 1, 1992 to May 31, 1992). There
will be no reimbursement for cancellations received
at the Congress office after May 31, 1992.
However, the persons concerned will be sent
Congress registration packets.

* Only participants with an official letter from their universities certifying their student status will pay the student registration fee.

**All taxes included in the registration fees.

OFFICIAL LANGUAGES:

The languages of the Congress will be Canada's two official languages, French and English.

PLENARY SESSIONS:

As is customary, the topic of each plenary session will be introduced by three or more speakers. This will be followed by a general discussion. The topics of these sessions are:

1. Semantics, syntax, pragmatics
2. The word
3. Endangered languages
4. Theoretical approaches to language: the state of the art and prospects for the future

PAPERS:

Conference papers may take the form of oral presentations or poster sessions. Oral presentations are scheduled to last twenty minutes, including a five-minute question period. Participants choosing the poster session will be allowed two hours. The schedule of papers will be announced in the third circular.

The following is a provisional list of section topics:

1. Sounds, phonemes and intonation
2. The word (morphology, lexicology, lexicography, terminology)
3. The sentence (syntax, function, etc.)
4. Meaning (semantics, lexical meaning, grammatical meaning, etc.)
5. Spoken or written text (pragmatics, discourse analysis, etc.)
6. Language and society (sociolinguistics, linguistic variation, language and culture, etc.)
7. Language and the individual (psycholinguistics, neurolinguistics, language acquisition, etc.)
8. The history of language
9. Language planning
10. Language learning
11. Survival of endangered languages
12. Theories of language
13. Language and the computer
14. Pidgins and creoles
15. The history of linguistics
16. Methodology (data observation, corpus gathering and processing, experimentation)
17. Other (language and women, sign language, etc.)

Participants wishing to present a paper will be requested to send an abstract before October 1, 1991. See the second circular (May 1991) for details.

PRESENTING A PAPER:

The second circular will be sent to those who complete the enclosed answer card.

INFORMATION:

CIL92
 Pierre Auger
 Département de langues et linguistique
 Université Laval
 Québec City, (Qué.)
 G1K 7P4, CANADA
 Telephone: (418) 656-5323
 FAX: (418) 656-2019
 E-Mail: CIPL92@LAVALVM1

Early Registration Card on p. 49-50

AUS DEM PROGRAMM

Verbesserung der Kommunikationsfähigkeit
 durch sprachpraktische und phonetische Übungen auf drei Niveaustufen nach differenzierten Programmen, Übungskurse zu ausgewählten Problemen der Grammatik, Arbeit im Sprachlabor, Arbeit in Projektgruppen nach freier Auswahl: Video-Film, Musik, Malerei und Grafik, kreatives Schreiben, Theater und Rezitation

Wissenschaftliche Vorträge und Seminare
 zur deutschen Literatur (vorrangig Gegenwartsliteratur und Literatur des Mittelalters) sowie zu ausgewählten Themen der Sprachwissenschaft (Entwicklung der deutschen Gegenwartssprache, Computerlinguistik)

Landeskundliche Veranstaltungen

unter den Schwerpunkten „Deutschland in Europa – die Zukunft unter neuen Bedingungen“ und „Mecklenburg-Vorpommern: Kultur, Land und Leute“ (Caspar David Friedrich; Backsteingotik; mecklenburgische Folklore; niederdeutsche Sprache und Literatur)

Exkursionen führen nach

Güstrow (Barlach-Gedenkstätte) – Schwerin (Schloß, Stadtbesichtigung), Rostock (Mecklenburgisches Folklorenzentrum, Stadtbesichtigung) – Halbinsel Fischland/Darß/Zingst (Landschaftsmuseum Prerow, Seemannskirche) Insel Hiddensee (Gerhart-Hauptmann-Gedenkstätte, Landschaftsschutzgebiet)

Teilnehmer

80 Studenten und Absolventen besonders der Germanistik, aber auch anderer Fachrichtungen mit Kenntnissen der deutschen Sprache

Kurstermin

10.–30. 7. 1991 (incl. An- und Abreise)

Kursgebühren

DM 500,- (Darin sind enthalten: 100,- DM Anmeldegebühr, die bei Rücktritt nach dem 20. 6. verfällt, Sprachkurse, Vorträge und Seminare, Fahrt- und Eintrittskosten für die Exkursionen, alle im offiziellen Programm enthaltenen Kulturveranstaltungen)

Unterkunft und Verpflegung

Unterbringung im Studentenwohnheim (Zwei-Bett-Zimmer) ca. 200,- DM Frühstück, Mittag- und Abendessen können preisgünstig in der Mensa eingenommen werden.

Auskunft und Anmeldung

Ernst-Moritz-Arndt-Universität
 Institut für Deutsche Philologie
 Internationaler Hochschulferienkurs
 Bahnhofstr. 46/47
 O-2200 Greifswald
 Telefon: 25 46 / 4

IS
 SO
 SPEZIELL
 WILKOMMEN

DRESDEN

Technische Universität Dresden
Institut für deutsche Fachsprache

Thema: Deutsche Fachsprache in Forschung und Unterricht
Das Programm des XXV. Internationalen Hochschulkurses für deutsche Sprache und Germanistik enthält

- **Vorträge** zur deutschen Gegenwartssprache und zur Fachsprachenforschung, zur Fremdsprachendidaktik (fachbezogener Sprachunterricht) und zur Fachübersetzung, zur Geschichte des Landes Sachsen und der TU
- **Arbeitsgruppen** zu Problemen der Fachsprache, der Fachübersetzung, der Unterrichtsgestaltung, zu den Aufgaben eines Technischen Redakteurs und zur Geschichte Dresdens und der TU als Wissenschaftszentrum des hochindustrialisierten Sachsens
- **Sprachübungen** in Gruppen von etwa 10 Teilnehmern und **Konsultationen** zur Aussprache
- **Besuche** in kommunalen Einrichtungen der Landeshauptstadt und **Begegnungen** mit Persönlichkeiten des Landes Sachsen.

Das Programm wird ergänzt durch

- Exkursionen in die Sächsische Schweiz (Stolpen, Festung Königstein) oder ins Erzgebirge (Freiberg, mit Konzert im Dom)
- Konsultationen bei Wissenschaftlern der Technischen Universität
- kulturelle Veranstaltungen, z. B. Theaterbesuche, Konzerte sowie Klubabende zur deutschen Literatur
- Museumsbesuche, Stadtrundgänge und Ausflüge in die Umgebung Dresdens (Meißen, Pillnitz).

Teilnehmerkreis: ausländische Germanisten, Sprachwissenschaftler, Methodiker, Deutschlehrer an naturwissenschaftlichen und technischen Bildungseinrichtungen, Übersetzer wissenschaftlich-technischer Literatur und Technische Redakteure

Als Tutoren wirken Sprachlehrer des Zentrums für Angewandte Sprachwissenschaft.

Teilnehmerzahl: max. 100 Teilnehmer

Kurstermin: 4. — 24. August 1991

Kursgebühren: 400,— DM (einschließlich Exkursionen) zuzüglich 50,— DM Einschreibgebühr

Unterkunft und Verpflegung: ca. 400,— DM Unterkunft (in Studentenwohnheimen) und Verpflegung (Frühstück und Mittagessen)

Auskunft und Anmeldung: Technische Universität Dresden
Zentrum für Angewandte Sprachwissenschaft
Institut für Deutsche Fachsprache
Internationaler Hochschulkurs
MommSENstraße 13
O-8027 Dresden

ACADEMIC YEAR 1990-91
INTER-UNIVERSITY CENTRE DUBROVNIK

I U C

Cross-Linguistic Approaches to Grammar 13-18 May 1991

Course description

One of the major focusses in linguistic theory at the present time is the cross-linguistic study of morphology, syntax, semantics. Cross-linguistic or typological studies concentrate on the range of variation in linguistic structure in the world's languages and try to find cognitive and communicative explanations for the similarities and differences among languages. The aim of this course is to acquaint participants with current research comparing grammar of languages in some of the world's major language families (mostly from Europe), focusing on tense time, aspect and modality, taking into account data from child language development. Required prereading: J. Bybee, 1985 *Morphology; A study of the relation between meaning and form*, J. Benjamins, Amsterdam; Comrie, B. 1976, *Aspect*, CUP, Cambridge; Comrie B. 1985, *Tense*, CUP, Cambridge; O. Dahl, 1985, *Tense and aspect systems*, B. Blackwell, Oxford; D.I. Slobin, 1985, *The crosslinguistic study of language acquisition*, Vol 1-2, Laurence Erlbaum Associates, Publ. London.

Course Directors

Svenka Savić, University of Novi Sad
Erling Wande, University of Stockholm

Resource persons and topics

Ruth Berman, Tel Aviv: Morphology, syntax and semantics in acquiring the verb system of Hebrew

Edith L. Bavin, Bundoora, Australia: Morphology of tens/aspect system in Australian Aboriginal languages

Östen Dahl, Stockholm: On cross-linguistic study of tens/aspect systems: problems and solutions

Ekkegard König, Berlin: Cross-linguistic study of grammar

Bulscu Lazslo, Zagreb: Accentual Variability: What for?

Svein Mönnesland, Oslo: Tense and Aspect in Serbo-Croatian and Norwegian

Ljubomir Popović, Beograd: The tense usages in subordinate clauses in Serbo-Croatian

Svenka Savić, Novi Sad: Future tenses in Serbo-Croatian

Susanne Schlyter, Lund: Acquisition of tense-mood-aspect in French, Swedish and German

Ursula Stephany, Köln: Acquisition of inflectional categories of the verb by children learning typologically different languages

Erling Wande, Stockholm: The concepts "analytic" and "synthetic"

Work Schedule

The course is conducted six days (Monday through Saturday) with morning and afternoon sessions. Its pattern, however, will remain flexible and will be determined by specific requirements.

The course is basically aimed at postgraduate level, but the participation of advanced or motivated students is invited.

On request, the IUC will issue a Certificate of Attendance. The IUC will also provide participants with a special Certificate for which, as a rule, the presentation of a paper will be expected.

The working language of the course will be English.

General Information

- Enquiries about the course and participation should be addressed to the Secretariat of the IUC or to one of the course directors at the following address: Professor Svenka Savić, Faculty of Philosophy, 21000 Novi Sad, Yugoslavia.

Those interested in taking the course are requested to register with the Secretariat or one of the course directors supplying them with relevant information, i.e. name, address, academic standing and, in cases of undergraduates, a recommendation of their professors.

The IUC would appreciate the receipt of such registrations as soon as possible with a two week deadline before the commencement of the course as the latest date.

It should be noted, however, that the course might not be given because of exenuating circumstances. In this instance, the assume any financial responsibility resulting from the cancellation of the course.

Upon arrival participants will pay a course fee in Yugoslav dinars (YUD equivalent of USD 25 per week).

Accommodations are available in hotels in Dubrovnik at rates from ca USD 20 per day, including room and half board. Private accommodation is also available - please write to: Tourist information Centre (TIC), P. Milli eviča 1, 50000 Dubrovnik, or to Hotel Lero, I. Vojnovića 18, 50000 Dubrovnik.

Information on accomodations, travel etc. can be obtained from the Secretariat of the IUC in Dubrovnik at the address:

Inter-University Centre Dubrovnik, Frana Bulića 4, YU-50000 Dubrovnik

DAAD

Deutscher
Akademischer Austauschdienst

**Sommerkurse
an ostdeutschen
Hochschulen**

1991

Herausgeber:

Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD)
Kennedyallee 50, W-5300 Bonn 2

BERLIN**Humboldt-Universität zu Berlin**

Themen: I Deutsche Sprache, Literatur und Landeskunde
II Methodik des Deutschunterrichts und Landeskunde

Kurstermin: I, IIb 5. - 25. August 1991
IIa 8. - 28. Juli 1991

Anmeldeschlus: I, IIb 30. Juni 1991
IIa 31. Mai 1991

Kursgebühren: DM 1250,- einschließlich Rahmenprogramm, Unterkunft und Verpflegung

Auskunft und Anmeldung: Humboldt-Universität zu Berlin, Fachbereich Theoretische und Angewandte Sprachwissenschaft (12), IFHK
Reinhardtstraße 7, O-1040 Berlin

Humboldt-Universität zu Berlin

Thema: Die Frau in der Gesellschaft - Reflektionen in Sprache und Literatur

Kurstermin: 3. - 23. Juli 1991

Anmeldeschlus: 30. Mai 1991

Kursgebühren: DM 990,- einschließlich Unterkunft (in Studentenwohnheimen) und Frühstück sowie Exkursionen und Veranstaltungen

Auskunft und Anmeldung: Internationaler Hochschülerlenkurs für Germanistikstudenten
Clara-Zetkin-Strasse 1, O-1080 Berlin

Hochschule für Ökonomie Berlin**IX. Internationaler Deutschintensivkurs**

Thema: Deutsche Sprache der Gegenwart

Kurstermin: 23. Juni (Anreisetag) - 14. Juli (Abreisetag) 1991

Anmeldeschlus: 15. Mai 1991

Kursgebühren, Unterkunft und Verpflegung: DM 1350,- einschließlich Exkursionen und Unterkunft

Auskunft und Anmeldung: Hochschule für Ökonomie Berlin, Institut für Fremdsprachen
Hermann-Duncker-Strasse 8, O-1157 Berlin

DRESDEN

Pädagogische Hochschule "Karl Friedrich Wilhelm Wander" Dresden
Internationale Sommerkurse für ausländische Deutschlehrer, Dozenten und Studenten

Themen: Fremdsprachenmethodik, komplexe Sprachübungen, Interessengebundene Projekt- und Werkstattarbeit, phonetische Übungen, methodische Seminare und Hospitationen an Dresdner Schulen

Kurstermin: I 31. Juli - 21. August 1991
II 2. - 22. September 1991

Anmeldeschlus: I 1. Mai 1991
II 1. Juni 1991

Kursgebühren: DM 800,- (einschließlich 100,- DM Einschreibgebühr)

Auskunft und Anmeldung: PH Dresden, Institut für Germanistik
Lehrstuhl Deutsch als Fremdsprache
Wigardstraße 17, O-8060 Dresden
Telefon (51) 5990-377 bzw. 5990-501

ERFURT

Pädagogische Hochschule Erfurt

Thema: Spezialprogramm I: Deutsche Gegenwartssprache
Spezialprogramm II: Deutsche Gegenwartsliteratur
Spezialprogramm III: Praktische Phonetik

Kurstermin: Jullkurs: 3. Juli - 24. Juli 1991
Augustkurs: 31. Juli - 21. August 1991

Anmeldeschlus: 1. Juni 1991 oder bei Erreichen der Teilnehmerzahl

Kursgebühren: DM 600,- (einschließlich Exkursionen und Unterbringung)

Auskunft und Anmeldung: Internationale Sommerkurse der Pädagogischen Hochschule Erfurt
Nordhäuser Straße 63, O-5010 Erfurt
Tel. (61) 536 239

ILMENAU

Technische Hochschule Ilmenau

Thema: Deutsche Sprache, Literatur und Kultur in Vergangenheit und Gegenwart

Kurstermin: 7. - 27. Juli 1991

Anmeldeschlus: 31. Mai 1991

Kursgebühren: DM 730,- einschließlich Unterkunft, Frühstück, Veranstaltungen und Exkursionen

Auskunft und Anmeldung: Internationaler Hochschulferienkurs für Germanistik
TH Ilmenau, PSF 327, O-6300 Ilmenau
Telefon 74741

KÖTHEN

Technische Hochschule Köthen

Thema: Deutsche Sprache und Landeskunde für Anfänger und Fortgeschrittene

Kurstermin: 1. - 30. Juli 1991

Anmeldeschlus: 15. Juni 1991

Kursgebühren: DM 750,- (einschließlich Rahmenprogramm)

Auskunft und Anmeldung: Technische Hochschule Köthen
Akademisches Auslandsamt, Internationaler Sommersprachkurs
Bernburger Straße 52-57, O-4370 Köthen

LEIPZIG

Universität Leipzig, Herder-Institut

Thema: Fachwissenschaften und Unterricht Deutsch als Fremdsprache

Kurstermin: 8. - 27. Juli 1991

Anmeldeschlus: 30. April oder bei Erreichen der Teilnehmerzahl

Kursgebühren: DM 450,- plus DM 50,- Einschreibgebühr; einschließlich Exkursionen

Auskunft und Anmeldung: Herder-Institut, Kursbüro, Kennwort; Sommerkurs I
Lumumbastraße 2-4, O-7022 Leipzig
Telefon (41) 56320

Universität Leipzig, Herder-Institut

Thema: Deutschland im Jahr nach der Vereinigung

Kurstermin: 29. Juli - 17. August 1991

Anmeldeschlus: 15. Mai 1991 oder bei Erreichen der Teilnehmerzahl

Kursgebühren: DM 520,- plus DM 50,- Einschreibgebühr; einschließlich Exkursionen

Außerdem finden die folgenden Kurse statt:

- Sommerkurs 8. - 27. Juli 1991
 - Sommerkurs für Germanistikstudenten 8. - 27. Juli 1991
 - Sommerkurs (Landeskunde) f. Germanisten, Deutschlehrer u.a. Interessenten (Kooperation mit der Universität Bayreuth)
29. Juli - 17. August 1991

Auskunft und Anmeldung: Herder-Institut, Kursbüro, Kennwort; Sommerkurs II
Lumumbastraße 2-4, O-7022 Leipzig
Telefon (41) 56320

Universität Leipzig, Herder-Institut

Thema: Willkommen in Sachsen!

Kurstermin: 8. - 27. Juli 1991

Anmeldeschlus: 30. April 1991 oder bei Erreichen der Teilnehmerzahl

Kursgebühren: DM 400,- plus DM 30,- Einschreibgebühr

Auskunft und Anmeldung: Herder-Institut, Kursbüro, Kennwort; Studentenkurs
Lumumbastraße 2-4, O-7022 Leipzig
Telefon (41) 56320

Technische Hochschule

Thema: Deutsche Sprache, Literatur und Landeskunde

Kurstermin: 5. - 25. August 1991

Anmeldeschlus: 31. Mai 1991 bzw. bei Erreichen der Teilnehmerzahl

Kursgebühren: DM 450,-

Auskunft und Anmeldung: Technische Hochschule Leipzig
Institut für Sprachausbildung
O-7030 Leipzig, Karl-Liebknecht-Straße 132
Telefon (41) 591432

DRESDEN - RADEBEUL**Herder-Institut Radebeul**

Thema: Deutsche Sprache und Landeskunde für Anfänger und Fortgeschrittene

Kurstermin: 29. Juli - 23. August 1991

Anmeldeschlus: 1. Mai 1991

Kursgebühren: DM 840,- inklusive Unterkunft und Rahmenprogramm

Auskunft und Anmeldung: Internationaler Sommerkurs
Herder-Institut Dresden-Radebeul
Borstraße 9, O-8122 Radebeul
Telefon Dresden (51) 74294 oder 73033

ROSTOCK**Universität Rostock**

Thema: 25. Internationaler Hochschulferienkurs für Germanistik
- Ostseestadt Rostock

Kurstermin: 7. - 27. Juli 1991

Anmeldeschlus: 13. Mai 1991

Kursgebühren: DM 450,- (einschließlich Rahmenprogramm)

Auskunft und Anmeldung: Universität Rostock
Institut für Germanistik, Int. Hochschulferienkurs für Germanistik
Kröpeliner Straße 26, O-2500 Rostock
Telefon 369278

Universität Rostock**Sektion Angewandte Sprachwissenschaft**

Thema: Deutsche Sprache, Literatur und Gesellschaft der Gegenwart
zusätzliches Angebot: Deutsche Sprache aus dem Bereich der Medizin

Kurstermin: 1. - 20. Juli 1991
(30. Juni Anreisetag / 20. Juli Abreisetag)

Anmeldeschlus: 31. Mai 1991

Kursgebühren: DM 700,- (einschließlich Unterkunft)

Auskunft und Anmeldung: Internationaler Sommerkurs
Universität Rostock
Sektion Angewandte Sprachwissenschaft
Richard-Wagner-Straße 6, O-2500 Rostock

ZITTAU**Technische Hochschule Zittau**

Thema: Deutsche Sprache und Landeskunde, Fachsprache
Energiewirtschaft

Kurstermin: 26. Juni - 25. Juli 1991

Anmeldeschlus: 15. Mai 1991

Kursgebühren: DM 1000,- einschließlich Veranstaltungen und Exkursionen

Auskunft und Anmeldung: Akademisches Auslandsamt
Internationaler Hochschulferienkurs
Technische Hochschule Zittau
Theodor-Körner-Allee 16, O-8800 Zittau

ZWICKAU**Technische Hochschule Zwickau**

Thema: Sommerkurs Deutsch (Grund- und Mittelstufe)
20 Wochenstunden

Kurstermin: 1. - 19. Juli 1991

Anmeldeschlus: 17. Mai 1991

Kursgebühren: ca. DM 650,-

Auskunft und Anmeldung: Deutsches Akademisches Auslandsamt
Technische Hochschule Zwickau
Dr.-Friedrichs-Ring 2 a, O-9561 Zwickau
Telex 77038

ENGLISH SUMMARY

Tuija Pakkala from the Department of Languages, University of Vaasa, reports on a seminar on "Literature in Teaching German for Special Purposes" in Lübeck, 2. - 12.1.1991. The seminar was arranged by the Deutsche Auslandsgesellschaft (DAG) for a group of Finnish and Lithuanian teachers and students of German, and hosted by Dr. Karsten Jessen. The programme on Thursday began with a tour to Lübeck's literary historical sights, followed by Dr. Jessen's talk on the role of the city in German literary history, and ended with Ewald Reuter's introduction to Fassbinder and his film "Die Sehnsucht der Veronika Voss". On Friday morning, Dr. Andreas Kellert gave a talk on literary contacts between Finland and Germany, and in the afternoon he discussed poetry and its interpretation. The weekend was free, and Monday was dedicated to the theme "Advertising, Literature and Intercultural Communication" under the guidance of DAG M.A. René Keller from Munich. Tuesday and Wednesday were reserved for field studies in Hamburg and Lübeck by the project group "Cultural Differences in Finnish-German Business Communication". The final two days of the seminar were again given over to literary themes: Robert Brack, a young author of detective stories, discussed his own novels and the genre in general, and Dr. Jessen talked about modern literature from German-speaking countries. The role of literature in foreign language teaching was discussed under Dr. Rolf Ehnert's guidance, who later also lectured on "Migrant Literature or Gastarbeiter Literature".

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

Kansainvälinen symposiumi
KIELITAIDON MITTAAMINEN 1990-LUVULLA

Jyväskylän yliopisto
30.-31.8.1991

Ilmoitettujen symposiumiin.

Osallistun illalliselle (80 mk).

Nimi: _____

Osoite: _____

Palautusosoite: Salme Vaaraniemi
Jyväskylän yliopisto
Täydennyskoulutuskeskus
PL 35
40351 Jyväskylä

ILMOTTAUTUMIS/OSANOTTAJATIETOLOMAKE

KOULUTUSTILAISUUDEN NIMI JA AIKA	
OSANOTTAJAN SUKU- JA ETUNIMET	
HENKILÖTUNNUS	TYÖPAIKKA
AMMATTI- JA VIRKANIMIKE	TYÖPAIKAN OSOITE
KOULUTUSPOHJA keskiasteen tutkinto, mikä _____	KOTIOSOITE
	POSTIOSOITE
korkeakoulututkinto, mikä _____	PUHELIN TYÖ PUHELIN KOTI
MAJOITUS ☐ varaan majoituksen _____ yöksi(kpl) saavun _____	lähetetään osoitteella: Länsi- Uudenmaan täydennys- koulutuslaitos 02570 SIUNTIO fax 90/261 279 puh 90/ 261 523
RUOKAILU ☐ en majoitu, ruokailen ainoastaan	
pääväys ja allekirjoitus	

Early Registration Card

XVth International Congress of Linguists

Name: Mr. _____

Ms. _____

Title: _____

Institution or Agency: _____

Address: _____

Tel.: _____ Fax: _____ E-Mail: _____

	Before 91/04/30	From 91/05/01 to 91/12/31	From 92/01/01 to 92/08/09
Regular	160.50\$(U.S.) 187.25\$(U.S.)	214\$(U.S.) 251.45\$(CAN.)	285\$(U.S.) 342\$(CAN.)
Students	160.50\$(U.S.) 187.25\$(CAN.)	160.50\$(U.S.) 187.25\$(CAN.)	171\$(U.S.) 199.50\$(CAN.)
Accompanying Guests	80.25\$(U.S.) 107\$(CAN.)	107\$(U.S.) 133.75\$(CAN.)	133.75\$(U.S.) 171\$(CAN.)

PAYMENT: Cheque Master Card Visa American Express _____

Expiration Date: _____

Signature: _____

CIL92
Pierre Auger
Département de Langues et Linguistique
Université Laval
Québec City, (Que.)
G1K 7P4, CANADA
Telephone: (418) 656-5323
FAX: (418) 656-2019
E-Mail: CIPL92@LAVALVM1.BITNET

Answer Card

(To be filled out by anyone wishing to receive the second circular)

Name: Mr. _____

Ms. _____

Address: _____

Tel.: _____ Fax: _____ E-Mail: _____

I wish to present a paper

Yes No

Sections chosen (in order of preference)

1. _____

2. _____

Preferred mode of presentation

- oral
- poster session
- no preference

CIL92
 Pierre Auger
 Département de Langues et Linguistique
 Université Laval
 Québec City, (Que.)
 G1K 7P4, CANADA
 Telephone: (418) 656-5323
 FAX: (418) 656-2019
 E-Mail: CIPL92@LAVALVM1.BITNET

Konferansesekretariat
 (Returadresse:)

NAVFs edb-senter for humanistisk forskning
 Postboks 53, Universitetet,
 N-5027 BERGEN

e-mail: dataling-91@navf-edb-h.uib.no

Påmelding til

NORDISKE DATALINGVISTIKKDAGER I BERGEN 28-30.NOV.1991

Jeg ønsker å delta på konferansen: _____

Jeg ønsker å holde foredrag/demonstrasjon på konferansen: _____

Tittel på foredrag/demonstrasjon: _____

Kort beskrivelse av emnet: _____

Jeg ønsker programmet tilsendt: _____

Hotellbestilling:

1. Pr person i enkeltrom, med frokost: pr døgn 350/450/600
2. Pr person i dobbeltrom med frokost: pr døgn 225/300/400

(Kryss for ønsket prisklasse)

Hotellbestilling skjer gjennom konferansesekretariatet, men vennligst gjør opp for hotelloppholdet direkte med hotellet.

Navn:
 Institusjon:
 Adresse:

e-mail:

Påmeldingen anses ikke som bindende før deltakeravgiften er innbetalt til:

Postgirokonto 0802 3384567 eller bankgirokonto 3625.88.53657.

Innbetalingen bes merket med navn og "datalingvistikk-91".

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN HENKILÖKUNTA:

Pirkko Muikku-Werner 603 529 muikku@finjyu.bitnet

Eila Pakkanen (sihteeri) 603 530

Tutkijat:

Hannele Dufva 603 535

Ari Huhta 603 539 huhta@finjyu.bitnet

Sirkka Laihiala-Kankainen 603 541

Minna-Riitta Luukka 603 533 luukka@finjyu.bitnet

Eva May 603 543

Tuija Nikko 603 536 tnikko@finjyu.bitnet

Timo Sikanen 603 540 sikanen@finjyu.bitnet

Helena Valtanen 603 542 valtanen@finjyu.bitnet

Sabine Ylönen 603 534 sabyl@finjyu.bitnet

Kanslia, julkaisujen myynti:

Sinikka Lampinen 603 520

Sirkka-Leena Salo 603 520

Nauhoitepalvelu:

Maija Tumpilla 603 525

Markku Helin (video) 603 524